‘Emine’ Sevgi Özdamar

“Kendi Kendinin Terzisi Bir Kambur”

Ece Ayhan’lı anılar, 1974 Zürih günlüğü,
Ece Ayhan’ın mektupları

YAŞANTI

ECECİĞİMİN
ÇOPÇU
BIYIKLARI

“Kendi Kendinin Terzisi Bir Kambur”

Ece Ayhan’lı anılar, 1974 Zürih günlüğü,

Ece Ayhan’ın mektupları

‘EMİNE’ SEVGİ ÖZDAMAR

YAYINA HAZIRLAYAN:

GÜLTEKİN EMRE

YAŞANTI

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 2574
Edebiyat - 794
“Kendi Kendinin Terzisi Bir Kambur” - Ece Ayhan’lı anılar, 1974 Zürih günlüğü,
Ece Ayhan’ın mektupları / Sevgi Özdamar
Yayına hazırlayan: Gültekin Emre
Kitap editörü: Murat Yalçın
Düzelti: Korkut Tankuter
Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.yapikrediyayinlari.com
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://yky.estore.com.tr
http://alisveris.yapikredi.com.tr
http://www.yapikredi.com.tr

‘Emine’ Sevgi Özdamar (1946). On iki yaşında Bursa Şehir Tiyatrosu’nda Moliére’in Kibarlık Budalası oyununda ilk kez sahneye çıktı. Bir gece, Bursa’daki Setbaşı Köprüsü’nün üzerinde tiyatrocu olmaya yemin etti. Muhsin Ertuğrul, Ayla Algan, Beklan Algan, Nurettin Sevin, Melih Cevdet Anday ve Haldun Taner’in hocalık yaptıkları tiyatro okulunda onların öğrencisi oldu.

1976’da Doğu Berlin’e, Brecht’in öğrencisi Benno Besson’la çalışmak üzere geldi. Volksbühne’de Besson, Heiner Müller, Matthias Langhoff’un baş asistanı ve oyuncusu oldu. Besson’la Paris’e gitti. Orada tiyatro çalışmalarını sürdürdü. Tiyatroda çizdiği desenler, yaptığı kuklalar (Avignon kentindeki Jean Villar Müzesi’ne kondu), kolajlar nedeniyle, bir üniversiteyi bitirmemesine rağmen, Sorbonne 8-Vincennes Üniversitesi doktora yapma hakkı tanıdı. Almanya’nın önemli tiyatrolarında, operalarında ünlü yönetmenlerle çalıştı. Viyana’da, Paris’te, Berlin’de, Bochum’da, Münih’te sahneye çıktı.

1982’de ilk tiyatro oyununu yazdı. Frankfurt Şehir Tiyatrosu’nda yönetmen olarak çalıştı. Pek çok filmde rol aldı. 4 tiyatro oyunu, 3 roman ve 2 kısa öykülerden oluşan kitabı var. Hayat Bir Kervansaray Türkçe olarak yayımlandı. Yapıtları 15 dile çevrildi. 1994’te Amerika ve İngiltere’de kitapları yılın en iyi kitapları arasına girdi. “Ingeborg Bachmann”, “Heinrich von Kleist” gibi büyük edebiyat ödüllerinin sahibi oldu. 2006’da İngiltere’de “Ölmeden önce okunması gereken binbir kitabın” içinde yer aldı.

Berlin ve Paris’te yaşıyor. Yazarlığının yanı sıra Paris’te de tiyatro çalışmalarını sürdürüyor. 2007’de Darmstadt Akademie der Künste Sprache und Dichtung’a üye seçildi.

Yayıncının Notu:

Ece Ayhan, herkesin bildiği gibi, zihni oradan oraya sıçrayan, konuştuğu gibi serbestçe yazan, eleştirilerini zaman zaman küfre kadar vardıran büyük bir şairdi. Bu kitapta değindiği tarihi olaylar ve kişilikler, edebiyatçı arkadaşları ya da sevmedikleri hakkında dava konusu olabilecek ifadeleri köşeli parantez içinde [.....] gösterildiği yerlerde asıl metinden çıkarılmıştır.

Sunuş

“Kanto Ağacı”

Gültekin Emre

10-11 Şubat 2007 tarihinde Sevgi Özdamar’la birlikte Hamburg’daki 3. Kültür ve Edebiyat Günleri’ne davetliydim. “Göçün Tarihi, Göç ve Kültür” konulu panelde konuşmacıydım. 10 Şubat akşamı Hamburg’a vardığımda, beni, garda karşılayan genç çift, doğruca etkinliği düzenleyenlerin yanına götürdü. Yolda, Sevgi’nin o gün okumasını yaptığını ve bu akşam Berlin’e döneceğini söylediler.

O güne kadar şurda burda karşılaşmıştım Sevgi’yle. Dostluğumuz fazla derinleşmemişti. Hamburg garı, bomba ihbarı yüzünden, bir süre ulaşıma kapatıldığı için trenlerin ne zaman işleyeceği bilinmiyordu. Sevgi de, bu yüzden, o gece Berlin’e dönemedi, Hamburg’da kaldı. Yemekte yan yana düştük. Ortak dostlarımız olduğu yemek sırasındaki sohbette ortaya çıktı. Coşkuyla uzun süre konuşup durduk, anılarımızı tazeledik.

Söz döndü dolaştı yitirdiğimiz dostlara geldi. Sevgi, “Ben hep ihtiyarları sevdim, o yüzden de çok sık öksüz kaldım” dedi. Onu öksüz bırakan “ihtiyarlar” Ece Ayhan, Can Yücel ve Memet Fuat’tı. Hepsiyle ta ilk gençliğinden arkadaşmış. “Onların ölümü benim bel kemiğimi kırdı” dedi bir ara. İhtiyarlardan sonra sıra kendi arkadaşlarına gelmiş. Örneğin çok sevdiği arkadaşı yengesinin abisi Stefan Yerasimos’u kaybetmiş. O günlerde de yakın arkadaşı Diana komaya girmiş, bir türlü uyanmıyormuş. Üzgündü Sevgi. “Ağaçlar sallanıyor,” dedi. Ama asıl onun canını sıkan ve onu üzen şey yönetmeni, ustası Benno Besson’un o günlerdeki ölümü. Sevgi, Brecht’in bu ünlü öğrencisiyle çalışabilmek için İstanbul’dan Berlin’e gelmişti 70’li yıllarda.

Ece Ayhan’dan konuştuğumuzda Ece’yle 1969’da Üsküdar Sultantepe’de birlikte oturduğunu ve bu döneme ilişkin bir şeyler yazdığını, Ece Ayhan’ın beyin ameliyatı için 1974’te birlikte Zürih’e gittiğini ve o dönemde bir hastane günlüğü tuttuğunu, Ece’nin onda mektupları olduğunu söylediğinde kulak kesildim. Ece Ayhan’ı çok sevdiğim için heyecanlandım.

İlhan Berk'le Sevgi İspanya'da bir festivalde birlikte olmuşlar. İlhan Berk, ona, elindeki Ece Ayhan arşivini Yapı Kredi Yayınları'na yollamasını önermiş, yoğun işlerinden dolayı yollayamamış. Aslında İstanbul'a gittiğinde götürüp göstermek istemiş. Olmamış, uçak korkusu yüzünden Türkiye'ye çok seyrek uçtuğundan kendi kendine "bir gün nasıl olsa götürürüm" diye düşünmüş.

Akıl alır gibi değil ama on beş yıl uçağa binmemiş. Ama bunun bir nedeni var: Ülkemizdeki siyasal baskılar, çalkantılar 1970'li yıllarda doruğa çıkmıştı. Siyasal baskı ve onun yarattığı dehşet dayanılacak gibi değildi: Arkadaşların, ilericilerin, yazarların, gazetecilerin öldürülmeleri sürüp gidiyordu. O yıllarda Paris'in üstüne bir Türk uçağı düşmüştü. Önceden uçmaktan çekinmeyen Sevgi, bu uçak kazasından sonra uçağa binemez olmuş. Onun yukarıda saydığım nedenlerden dolayı gelişen yerdeki travmasıyla uçuş korkusu yekvücut olmuş. Ondan sonra, tekrarlamakta fayda var, on beş yıl ne havaalanına gitmiş, ne de bir uçağa binmiş!

Gelelim Luis Buñuel'e! Uçmakla Luis Buñuel arasında nasıl bir ilişkinin olduğunu kim tahmin edebilir?

Ama, o, bakın bu durumu nasıl açıklıyor: Bir kere kendisi bu gerçeküstücü sinemacıya âşık. Bu bir. Ne zaman ruhu kararsa onun filmlerini tekrar tekrar seyredip kendisine geliyor. Bu da iki.

Günün birinde Luis Buñuel'in anılarını okurken, onun da uçak korkusu olduğunu öğreniyor. Bu büyük sinemacı buna rağmen uçağa biniyor. Ama uçmadan önce ve uçakta kafayı bir güzel çekiyor. Buñuel aşkı Sevgi'ye büyük bir cesaret veriyor. "Ben de Buñuel gibi yapacağım," diye karar veriyor. "İçeceğim, bineceğim" diyor kısacası ve zaman zaman başarıyor!

Hamburg'da karşılaştığımızda arkadaşlarının hastalıklarından dolayı üzgündü. Mantosunu çıkarmadan, yemekte, masada oturuyordu. Mantosu yıllardır onun evi olmuş. O kadar çok ülke ve kentlere gitmiş ki, trenler de evi. Bunu herkes biliyormuş. Çok sevdiği "Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar romanının kahramanı Sevgi de çok üşürmüş," diyordu mantosunu çıkarmama gerekçesi olarak. Sevgili arkadaşı Murat Belge "Bütün Sevgiler üşür," demiş bir gün.

Elindeki Ece Ayhan’la ilgili malzemenin çoktan hazır bir kitap olduğunu, ama bekleyip durduğunu sezdim. “Yapı Kredi’ye telefon edip bir sorayım mı? Ne dersin? Çünkü elindekiler tam bir kitaplık. Çünkü bir döneme ışık tutuyor. Yayınevinin ilgileneceğini sanıyorum,” dedim. O da, biraz düşünceli, sakince “Olabilir,”dedi. “Bu kitaba çalışırsan üzüntülerini hafifletirsin böylece,” dedim. O da, “Doğrudur. İnsan yazarken ölülerini tekrar bulur, onları hayata çeker,” dedi.

Ertesi gün Berlin’e birlikte dönerken trende yine Ece Ayhan üzerine konuştuk, heyecanım doruktaydı.

Sevgi’nin bilgisayarı yokmuş, elle yazarmış. “Bilgisayarsız yazar olur mu?” diyenlere, “Sheakespeare de bir yazardı, Joyce da!” dermiş. “Sevgi gel bana, ben elindekileri bilgisayara geçireyim,” dedim.

İlk fırsatta Berlin’de, evimde buluştuk. Çalışmamız sırasında yanı başımda mantosunu yine hiç çıkarmadan saatlerce oturdu. Elindeki kâğıtlardan yazdıklarını okudu. Sevim Burak da yazdıklarını kolajlar, orasından burasından keser, yapıştırırmış. Sevgi de öyleydi. Elindeki notları orasından burasından bana yazdırdı, yazdıklarının üstünü çizdi, kesti, yapıştırdı.

Ece Ayhan’ın mektuplarını el yazısını çözerken kimi zaman çok zorlandık. Boynumuz, omzumuz tutuldu. Arada bir ayağa kalkıp elimizi, kolumuzu oynattık.

Mektuplarda pür dikkat kesildik. Onun sesini duyduk sanki. Hınzırlıklarına kahkahalarla güldük. Kimi mektuplarındaki aşırı yoksulluk Sevgi’nin, ümitsizlikle “kimseyi kurtaramadık” diye diye ağlamasına neden oldu.

Ben yazdım, o teşekkür etti.

Karım köfteler, pilavlar pişirdi.

Çay içtik.

Sigara molalarında ortak dostlarımızdan konuştuk yine.

Sevgi, “Bak, sigarayı ben de Ece Ayhan gibi yarıda atıyorum,” dedi sık sık.

Dışarda atkestanesi açtı, dalları yemyeşil oldu. Havalar ısındı. Yağmur da yağdı biz çalışırken. Hatta bir ara kar bile yağdı.

Günlüklerde adı geçen kişilerin yanına parantez içinde soyadlarını sonradan biz ekledik. Mektuplarındaki imlayı olduğu gibi koruduk. İki mektup dışında hepsini büyük harfle yazmıştı. Parantez, çift tırnak ve tek tırnakları açtığı halde bazen kapatmayı unutmuş. Belki de mahsus yapmıştı. Biz de o ne yazmışsa, yapmışsa olduğu gibi bıraktık.

Son mektubu birisine yazdırmıştı. Bu da bize çok dokundu.

Ece Ayhan'ın Berlin'de olduğunu Varlık dergisinde yayımlanan güncelerinden öğrendim. Enver Ercan'a telefon edip kaldığı evin telefonunu aldım. Kendisini arayıp buluşup buluşamayacağımızı sordum. Güncelerinde benim telefonum için şöyle yazmış:

"24 Ağustos 1990 – Cuma.

"Gece Ernst Krenek'in Stradella... vs.sini dinledik. Flüt. Akşam: Şair Gültekin Emre telefon etti."

Ertesi gün ZOO'da buluşup Kreuzberg'e Türk kitapçılarına gittiğimizi anımsıyorum. Yolda İkinci Yeni'den, Sivil Şiir'den, İlhan Berk ve Cemal Süreya'dan söz etti durdu.

Yeniden buluşmak için sözleştik. Ne var ki buluşamadık. Birbirimizi yanlışlıkla başka yerlerde beklemişiz.

Bir seferinde beni aradı ve Dağlarca'nın Yunus Emre'de Olmak kitabının bende olup olmadığını sordu. Kitabın bende olduğunu söyledim. Adam Sanat dergisinin son sayılarıyla Yunus Emre'de Olmak'ı buluştuğumuzda getirmemi istedi. Ertesi gün buluştuk.

İstediklerini verdim. Yine Kreuzberg'e gittik metroyla. Hiç yabancılık çekmiyordu orada. Rahattı ve bizimkileri gördükçe seviniyordu.

Bir başka sefer kararlaştırdık. "Ece Ayhan'ın Berlin'i" üzerine bir söyleşi yapmak istediğimi söyledim, kabul etti. Buluşacağımız gün İstanbul'a uçmasaydı şu soruları soracaktım:

"Ece Ayhan için Berlin ne ifade ediyor?"

"Ece Ayhan için Berlin'de kütüphaneler, müzeler ne anlama geliyor?"

"Ece Ayhan Berlin'de hangi sinemalara gitti ve hangi filmleri gördü?"

"Ece Ayhan, Berlin'de hangi kitapları okudu?"

"Ece Ayhan Berlin'de hangi konserlere gitti?"

"Ece Ayhan Berlin'de Türkiye'den kimlerle haberleşti?"

"Ece Ayhan Berlin'de şiir yazdı mı?"

Benden aldıklarını yanına alıp İstanbul'a dönmüştü. Bir daha karşılaşmadık.

Sivil Denemeler Kara (1998) kitabında yer alan "Bir Sıkı Şair: Edip Cansever" başlıklı denemesinin bir yerinde, kuşağımın bazı şairleriyle birlikte beni de, "şiirde ve hayatta ayağa kalkmışlar"ın arasında sayar.

Sevgi ile çalışırken bir kez daha Ece Ayhan'la anıları yaşadım ve onun sımsıkı şiirinin derinliğine dalıp gittim.

Tüm şiirlerini ve denemelerini yeniden okurken, Sivil Şiirler (1993) kitabının 100. sayfasında bakın neyle karşılaştım: Ece'nin sevdiği kızlar sınıfı. Aynen alıntılıyorum:

"13 SEVİM BURAK! 13 SEVİM BURAK! YA DA BİR YANKI"

“Yalnız kızlardan oluşmuş ya da oluşan demek belki daha doğru olur, bir sınıf düşünüyorum kafamda. Ama okulun yeşillikler içinde, binbir çiçekle donanmış bir ön bahçesi olacak ve bakımsız bir arka bahçesi de.

Derse girmeyerek ‘umutsuzlar merdiveni’nde iğreti ve tedirgin oturan 128 Nilgün Marmara ‘Bana çiçek göndermeyin, benim kendi çiçeklerim var’ diyordu.

99 Tezer Özlü; Hayalet Oğuz’la birlikte ‘kolsuz’dur. Füruzan; ‘Temizlik Kolu’nda.

E. Emine; Önlüksüz ve henüz bir kola girmemiştir.

‘Numarasız’lardan Emine Sevgi Özdamar; ‘Resim Kolu’nda.”

Devamına gerek yok.

Sevgi’yle Ece Ayhan üzerine çalışırken bir gün iki resimle çıkageldi. Ece Ayhan’ın suluboya resimlerini önüme koyunca şaşırdım. Evet, onun resim yaptığını biliyordum ama hiç görmemiştim. Madem Resim Kolu’ndaydı Ece Ayhan’ın sınıfında, neden hocasının da resmini yapmasın!

Sigaraları yarım yarım içiyordu Sevgi de, Ece Ayhan gibi. Çay ve yemek molalarında, kitaba girmeyen pek çok anıyla başımı döndürdü durdu. Tanıdığım, sevdiğim yazar ve şairleri bir de onun gözüyle, anılarıyla tanıma olanağı buldum bu çalışma sırasında.

Kitaba adını veren “Kendi Kendinin Terzisi Bir Kambur” bir şiirinin başlığı, “Vakitsiz Üsküdarlı” da bir şiirinin dizesi. Sevgi’nin Ece Ayhan’dan çok sık duyduğu bu iki dize başlıklarda yer aldılar.

Sevgi Özdamar(Fotoğraf: Helga Kneidl)

Ece Ayhan’ın mektuplarda söz ettiği “Yaşasın Kötülük ve Ötesi”, “Melanet” gibi kitapları merak ettik. Evrak-ı metrukesinin akıbetini de.

Yahu sen sahiden hiç türkçe değilsin galiba hatırlamıyorum

hiç türkçe değilsin neden kantocusun bu kanto diye bağırıyorsun

maria pilar’ların galiba barut yanığı kıçları üzerine halk matinelerinde

(Kanto Ağacı)

Berlin, Nisan 2007

Mor külhani
ECE AYHAN
E. Sevgi Özdamar

“Vakitsiz Üsküdarlı”

Ece Ayhan’la ilk karşılaşmayı 1960 sonları Viyana’da tiyatro okuyan İstanbullu arkadaşım Diana Kanetti’ye mektubumda şöyle yazmışım: Mektubun tarihi 1969, yaz olabilir. Orijinaller Diana’da, fotokopiler ise karışık.

Diana...

...

Geçen gelişinde Üstün’le şair ECE AYHAN’a gittik. Anadolu yakasında Hisar’a bakan ıssız tepede, gecekondu. Evde yoktu. Tepede, bir ağaç altında konyak içip türküler çığırdım. Yağmur kıçımızı koyduğumuz çukuru doldurunca, kapıların menteşelerini gevşetip içeri daldık. Yünlüler bulup giydik. Pilav pişirmek için gaz ocağı yaktım. Nasıl can bir evdi, aklın dursun. Ece’nin bir senedir tutsak ettiği sevgilisi, ama (onunla yatmıyor) oğlanın kusmukları, yazılmış şiirler betonda, bol bol sedir, uygun parlak yorganlar. Akşam yemekte koca ıslak bir köpek cama burnunu dayadı. Pilavla güzelce karnımızı doyurduk. Tam sevişirken (dur daha başında) Ece’yle sevdiği genç köylü oğlan geldi. Anam fıstık gibi oğlan. 3 saat Ece’nin parıl parıl çenesi işledi. Neyse gelelim yatağa...

Diana’ya bir başka mektupta, tarih: 29 Ekim Bindokuzyüzaltmışdokuz İSTANBUL

Diana Diana!

...

Üstün, şair Ece Ayhan’la Üsküdar’da, bütünüyle denize, vapurlara, ışıklara bakan ev buldu. Pazara taşınacak. Şarkı söyleyerek ev yerleştireceğiz. Evin ön bahçesinde kütür kütür sebzeler, yapraklar sarmaş dolaş, bitkiler yığılı. Toprak, güneş, an... Bir vapur sesi çirkince, boğaz temizler gibi.

Bir üçüncü mektupta, tarih: 5-XII-1969 İST

Diana...

...

İstanbul çürük, hamallar, niye doğduğunu bilmeyen çocuklar, vapurlar, bir kalabalık, bir balık kokusu...

Ece'nin Üsküdar'daki evinin adresini bu mektupta ilk defa Diana'ya yeni adresim olarak yazmışım:

Hacı Hesna Hatun Mah.

Sultantepe

İmam Hüsnü Sok.

9/1 ÜSKÜDAR-İST

Bu ev Üsküdar Sultantepe'deydi. Bu eve çıkan yollar çoktu: Ya Üsküdar Hamamının önünden sola çıkan yokuş, ya Üsküdar vapur iskelesinden Kuzguncuk'a giden yol üstünde sağda taş merdivenler, ya da dosdoğru bayır yukarı.

Ece Ayhan'la bir yıl gibi bir süre (1969-70) bu Sultantepe'deki evde oturduk. Annesi bir odada, Ece ve Mehmet bir odada, ben ve sevgilim bir odada. 4. odada da herkes otururdu. Evin tek sobası oraya kurulmuştu. Şu ucuz sac sobalar var ya ondan. Borusu eğriydi. Mehmet çok sarışın bir köylü çocuğuydu. Bir hoca Mehmet'i camisine kapatıp tecavüz edip durmuş, Ece de onu kurtarıp yanına almış. O sıra Mehmet'i ortaokula gönderiyordu. Orta İkiden Ayrılan Çocuklar İçin Şiirler'i Sultantepe'de, o evde yazdı Ece. Gazetelerden evden kaçan çocukların kayıp ilanlarını keser, yüksek sesle okurdu. İlanlardaki kayıp çocukların silik fotoğraflarına bakardık. Sanki bu fotoğrafları çeken fotoğrafçı da çok fakirdi. Bu ana babalarının kayıp ilanı verdikleri çocuklar ortaokulluydular. Genellikle erkek çocuklardı... Oğlum annen hasta. Yalvarıyoruz eve dön. Sana kızmayacağız.... Ece, kayıp çocukların intihar haberlerini de gazeteden keserdi. “Bu fakir çocukları,” derdi, “orta ikiye kadar okurlar, orta ikiyi okuyamayıp okuldan kaçarlar. Orta iki bu çocukların çoğunun intihar yılıdır.”

Soba akşam yemeğinde yakılır, üç dört odun atılır. Sonra sönerdi soba. Ece'nin annesi ve Mehmet yatmaya giderlerdi. Sevgilim sadece hafta sonu Sultantepe'ye gelirdi. Yedek subaylığını yapıyordu o sıra. Ece sabaha kadar o sobası soğuk odada, battaniyeye sarılıp gazete kenarlarına şiir yazardı. Yazarken, çok sigara içer, yarıda atardı. Ayaklı koca bir kül tablası vardı evde. Sabaha kadar o kül tablası dolardı. Ben de, o odada battaniyeye sarılı kitap okurdum. Bazen Sacco Vanzetti için sessiz ağlardım. Gorki'nin anası için de. Sabah 4'te, 5'te yazdığı şiirleri Ece bana verirdi: “Oku bakalım ‘Emine’ Sevgi, bakalım hoşuna gidecek mi?”

Esas adım Sevgi'nin başına Emine'yi takan Ece Ayhan'dır. Ece, Mısırlı şarkıcı Ümmü Gülsüm'ü beğenirdi: “O bir yere girince bütün erkekler ayağa kalkarmış, krallar da... Sen de öyle bir kızsın. Bir yere girince

erkekleri ayağa kaldırıyorsun. Senin adın Sevgi’nin başına bir Emine koyalım, ‘Emine Sevgi’ olsun. Ümmü Gülsüm-Emine Sevgi. Evlen evlen boşan, kocalarının soyadına ihtiyacın olmaz.”

“Emine Sevgi, HER ŞEYİ KURCALA,” derdi bana çok sık. Bir de “EVLİLİK SIHHATE MUGAYİRDİR!” derdi. “Bir kadınla bir erkek karşılaşırlar, önce aslanlar gibi sevişirler, sonra evlenirler. Kadın kadınlık maskesini takar yüzüne, adam da erkeklik maskesi. Sonra da birbirlerini yerler.”

(Nedense artık, Ece öleli, “Emine” adını kullanmak istemiyorum. Aslında pek de sevdiğim bir ad değil. Annem öldükten sonra, onun bana seslendiği, asıl adım Sevgi’yi duymak istiyorum. Buna ihtiyacım var. Ama, o bana Ece’nin bir hatırası.)

Ece Ayhan’ın Sultantepe’deki bahçeli evinin önünde Mustafa Irgat ve Sevgi Özdamar.

“Ece Ayhan’ın bahçesinde Mustafa beni çekmiş, ben Mustafa’yı...

Fotoğraf makinesini nereden bulmuşuz?”

Sık sık gece yarısı Sultantepe’ye Mustafa Irgat, Nedim Gürsel, ya da Tanju Kurtarel uğrarlardı. Kapıyı çalmazlardı, camı tıklatırlardı.

Ece’nin kütüphanesi yoktu. Kitapları bir çantayla eve getirir, aynı anda biraz ondan biraz ondan karıştırarak okur, bitirir, gene çantaya doldurup götürürdü. Kitapları evden uzaklaştırırdı. “Bazıları sıkılıyorum, der, ben hiç sıkılmam, alırım elime bir kitap, okurum,” derdi. Ece, James Baldwin’i severdi. Bir cümle söylerdi sık sık: “İki kaşık gibi iç içe uyudular.” Kavafis’i, Seferis’i, Faulkner’i çok severdi. Çok sık Seferis’ten, Kavafis’ten, anneleriyle oturan şairlerden söz açardı. Bir de İstanbul Cağaloğlu’nda dindar bir adam tanımış, onun namusundan da çok sık söz ederdi. O adamın devlete yüz lira vergi borcu kalmış, o fark etmiş devlet fark etmemiş, devlet istemiyor borcu, gitmiş adam yüz liralık pul almış, pulları yırtmış. Borcunu devlete böyle ödemiş.

Ece, Fatih Sultan Mehmet’in bir dergiden kestiği güllü resmine sık sık bakar, bıyık altından hınzırca gülümserdi. Ayrıca Ahmet Hamdi Tanpınar’ın bir romanındaki bir figürü için yazdığı “yalnızlığın terbiye ettiği bir adamdı” cümlesini çok severek tekrarlardı, bir de “Maveraünnehir nereye dökülür?”ü.

Ece’nin Sultantepe’deki evinde tek bir resim asılıydı. Bir mecmuadan

kesilmiş, kontrplak üstüne yapıştırılmış. Renoir’ın tablosu, çıplak, tombul bir kız. Ece, “kaymaklar gibi kız,” derdi.

Radyosu var mıydı? Hatırlayamıyorum. Vapur sesi, öksürük sesi, yıkanırken dayak yiyen çocuk sesi, bozacı sesi... böyle sesler kalmış aklımın eski köşesinde.

En çok güldüğü şeylerden biri sözlükte “sikişmek” kelimesinin yanına parantez içinde düşülmüş nottu: ?Sikişmek (çok ayıp!)

Bir de Reşat Ekrem Koçu’nun Türk Giyim, Kuşam ve Süslenme Sözlüğü (1967) sayfa 104-105’teki entari yasağı bölümü:

1909’da ilk defa İstanbul’da, ve İstanbul’da Üsküdar’da erkekler için gecelik entarisiyle sokağa çıkma yasağı kondu. Aşağıdaki şirin yazı Hüseyin Suat Beyin Kalem isimli mizah mecmuasında gâveci zâlim takma adı ile bu yasak üzerine bir sohbet fıkrasıdır:

— Geçenlerde Üsküdar’da Sultantepesinde oturan dostlarımdan birine misâfir gittim. Niyetim birkaç günümü orada âsûde geçirmekti, fakat bu sene oranın neşvesini kaçıran bir mesele var: Entâri yasağı...

Entâriyi ancak yatağa girerken giyersem de başkalarını bu kılıkta sokakta seyretmesini pek severim. Meselâ, titiz ve temiz kimseler vardır ki entâriyi arkasına takunyalarını ayaklarına, ince yazlık hırkasını omuzuna alarak şöylece sandalyaya kurulurlar, tamâmiyle istirahatda bulunduklarını gösterecek bir tarzda öyle bir vaziyet alırlar ki insanın imreneceği gelir.

Karikatürde erkek gecelik entârisi «...entârisiz öksüz gibi kaldı Üstüdarım...»

Reşat Ekrem Koçu, Türk Giyim, Kuşam ve Süslenme Sözlüğü, s. 104.

Üsküdar'da bu sene entârilerin pabucu dama atıldı, sokakta gördükleri entârililerden para cezâsı alıyorlar. Sultan tepesinde konu komşu birleşdiğimiz zaman ekser sohbetimiz entâriler üstüne oluyor. Kimi memnun, kimisi pür hiddet, bâzıları da: Bu âdetâ şahsi hürriyete müdâhaledir!.. diyor.

Sabaha karşı sokakta müdhiş bir gürültü ile uyandım: Tutun!.. Kaçıyor!.. Sağdan!.. Soldan!..

Ne oluyoruz diye pencereyi açtım. Baktım beyaz entârili, uzun boylu, baş açık, yalın ayak birisi yere ve gökyüzüne bir şeyler söyleyerek koşar gibi gidiyordu. Arkasında iki polis, jandarma, bir bekci tâkib ediyor ve dur emrine karşı o beyazlı heyûlâ muttasıl yürüyordu. Kulak verdim, manzum bir şey okuyordu:

Entâriyi inceden, kalından

Altmış sene giydi cismi zârım;

Entâri yasak olunca artık

Kayboldu benim de ihtiyârım.

Entâri içinde çünki geçdi

Ömrüm, bütün aşkı nevbahârım.

Mâtem tutuyor bu yıl dolabda

Yazlıklarım, âh penbezârım.

Entârisiz, aşksız, çiçeksiz

Öksüz gibi kaldı Üsküdarım!

Ölsem de yine gam yemem

Entârı Dede olur mezârım;

Kabrimde kemiklerim gülümser

Entâri giyerse türbedârım!...

Ece'nin Sultantepe'deki evinde koltuk yoktu. Sadece yatak yorgan. Ece, kutu, dolap, çekmece... gibi şeylerden nefret ederdi. Bir iki kalemi ya pencere kenarında ya da somya üzerinde dururdu.

Yemeği yerde yerdik. Çorba, kuru fasulye ekmek. Sabah çay, zeytin ekmek. Ana baba evinden bazen bir şeyler aşırıp getirirdim. Aşırdıklarımda meyve bol olurdu. Tabakta son bir meyve kalır, Ece, "Bak, kibarlıktan tabakta kalan son meyveyi kimse almaz, ama ben alır ve yerim," derdi. Sonra da alır ve göstere göstere yerdi.

Sabahları o Cağaloğlu'na, ben de o dönemde öğrencisi olduğum tiyatro okuluna gitmek için Sultantepe merdivenlerinden Üsküdar'a inerdik. Merdivenler kışın buz tutardı. Manto ceket arası giysimizin önünü iliklemezdik. Soğuğa kafa tutardık. Ceketlerimiz arkamızda balon gibi şişerdi. Gülerdik halimize. Ece'nin bıyıkları o merdivenlerde buz tutardı. Ben yanlış tarafında yürürsem, "Bu kulağım sağır, canım, öbür tarafıma geç," derdi. Bir gözü kör bir arkadaşı varmış. Durmadan yer değiştirirlermiş. Arkadaşının kör gözüyle Ece'nin sağır kulağı yolda yürüdüklerinde yan yana düşermiş. O nedenle Ece ve arkadaşı birbirlerini görmek ve duymak için durmadan yer değiştirirlermiş.

Ece, Şirket-i Hayriye vapurlarına biterdi:

Kalender ilk vapurumuzdur

Gidiyor yunuslarla yarışacak

Sultantepe'nin Üsküdar'a inen merdivenlerinin başında koca bir incir ağacı vardı. Yazdı. Ece, "Hadi bakalım, bir incir reçeli yap da, yiyelim," dedi. İncir reçelinin erkek incir ağacındaki sert incirlerden yapıldığını o öğretmişti. İncirleri şekerle çok kaynattım. Karamela oldu. Tencereye yapıştı. Ece de, o tencereyi kafasının üzerinde ters çevirip, gülerek evin içinde dolaştı.

Yazın bir komşu evinin balkonundan uçurtma uçuruyordu. Orta yaşlı bir adamdı. Ece güldü. "Bak, adam, menilerini göğe uçuruyor Pazar günü".

Gece mahalleden bozacı geçerdi. Ece karanlıkta bozacıya seslenir, boza alırdı. "Oh, oh!" diye içerdi.

Akşamüzerleri Ece’nin annesi, Mehmet’e “Mehmet, oğlum, Ece abin şimdi gelir, git bir ekmek alıver,” derdi. Mehmet de, “Peki, Ayşe teyze!” derdi. Ece gelince de annesi, “Ece, geldin mi oğlum?” diye her gün sorardı. Ece de, “Geldim anne!” derdi. Ece, annelerin çocuklarını bakkala gönderirken pencereden son anda “Tuz da getir” diye seslenmelerine bayılırdı.

Sevgi Özdamar "Ece Ayhan'la Sultantepe'de oturduğumuz yıllarda... Hüseyin Tüzün annemin evinde çektiydi."

Ece'nin annesi sarışın, zayıf, güzel bir kadındı. Çok az konuşurdu. Sesi sanki karnından gelirdi. Birlikte Üsküdar Hamamına giderdik. Yıkanırdık. Ece, pazarları evde su kaynatır, kovadaki suyu bir defada kafasına boşaltır, yıkanmış olurdu. Hızla boşalan su, eğik banyodan koridora yayılırdı. Ece süpürgeyle suları banyoya geri süpürürdü.

Bir gün annesini doktora götürmemi rica etti. İlaç parası verdi. Doktor da kadıncağıza ilaç verdi. Parayı verdik ilaçları aldık. Yüz lira tuttu. Çok para. Akşam Ece eve geldi. İlaçların tarifelerini tek tek okudu. Sonra götürdü tüm ilaçları Üsküdar'dan denize attı.

Geceleri bazen odamın kapısını birden bire açar, bacaklarıma bakar, at gibi kişner, kalın bir sesle "mm" der, çapkınlık taslar, sonra bıyık altından gülüp odanın kapısını kapatır giderdi. Severdi beni, "Karaşın" derdi. Yolda iki erkek çocuğun arasında cesur cesur yürüyen bir kız çocuğuna rastgelmiştik. "Mutlaka onun da adı Sevgi," demişti Ece.

Beni Memet Fuat'ın "de yayınevi"ne götürmüştü. Memet Fuat'ı severdi, "Aslan koca kafa" derdi. Sevdiği bir İtalyan artist vardı, Stefania Sandrelli. "O da senin gibi bıyıklı bir kız," derdi.

O zamanlar Hakkâri'de köylüler açlıktan kırılıyor diye bir haber okuduk. Dağlardan inen kar, köylerle şehir arasındaki yolları mahvetmiş, köylerde insanlar açlıktan kırılıyormuş. Helikopterlerle oralara atılan yiyecek de asker ve sivil bürokratlar tarafından iç ediliyormuş diye bir haber. Ben, tiyatro okulundan bir arkadaşımla babamdan 300 lira alıp, önce otobüsler, sonra da kamyonlar üstünde Hakkâri'ye kadar otostopla aç kalan köylülerle röportaj yapmaya gittim. Ünlü Zap Suyu orada. O zamanlar Zap Suyu'na daha köprü yapılmamıştı. Peşimizde üçer sivil polisle oralardaki köylülerle konuştuk.

Ece, bu seyahate "Kendi Kendinin Terzisi Bir Kambur" şiirinde yer verdi:

Giderler harçlıklarına eserse

Haliç vapurlarıyla Zap Suyu'na

Ece, kedi severdi. Çok küçük bir kedisi vardı Sultantepe'de, ona "Hanımkız" derdi. Kedi çok erken hamile kaldı, yani daha çocukken. Ece, "genç düzdüler," dedi. Sokakta bana kedileri gösterir, "Bak, İstanbul'un kedileri önce sağa sonra sola bakıp öyle geçer karşıdan karşıya" derdi. Birkaç kez de Üsküdar'da, birlikte arabalı vapurdan çıktıktan sonra sağda, Mimar Sinan'ın yaptığı harika küçük caminin yanındaki mezarlığa gittik. Oraya kediler getirilir, azad edilirdi. Bu kedilerin çoğunun bir gözü kör, kulakları kanlı, kuyrukları kesik, burunları yarıktı. Açtılar, kavga çıkarırlardı. Mezarlıkta kedi kavgası olurdu aralarında. "Yalnız kuşlar fakir olmaz, kediler de olur, olmaz mı?"

Cihat Burak'ı çok severdi. Cihat Burak öğle paydoslarında gider kedileri beslermiş galiba Sultanahmet'te, Adliye Sarayı'nın ordaki parkta. Ece'nin "genç düzdüler" dediği Hanımkız bir sabah battaniyemi çekip uyandırdı. Zavallı nasıl doğurulur, bilmiyordu. Gözlerine bakıp durmadan konuştum. Kedi de benim gözlerime bakıyordu. Ben konuştukça o dört beş yavru çıkardı. Birincisi ölü doğdu. Onu yedi.

Hanımkız'ın daha sonraki yıllarda doğurduğu bir yavrusunu, Ece bana verdi. O sıralar altı erkekle bir komün kurmuşuz, sinema komünü. Galiba 1971 başları, İngiliz Konsolosluğu'nun karşısında bir apartmanda oturuyoruz. Alt katta Rum terziler. Üst katta orospular. Dergi çıkarılıyor: Genç Sinema, Çağdaş Sinema. Öğrenci-işçi eylemlerinde çekilen 16 milimetrelik filimler... Fransız sinemacıları da bu evde kalıyor. Ortak kitaplar okunuyor. Kazanılan bütün paralar film için kullanılıyor. Et yenmiyor. Ayakkabı alınmıyor.

Deniz Gezmiş'in yakalandığı günlerde polis geldi, bizi Sansaryan Hana, 6. Şube'ye götürdü. Giderken Ece'nin verdiği kedi yavrusunu kapıcıya emanet ettim. Polis bizi bıraktığında kediyi kapıcıya sordum, "Çıktı gitti, o çoktan kayboldu!" dedi. Ece'nin verdiği kedi yavrusu ve bana (Ankara'ya) yazdığı mektupları aynı gün, aynı polisler yüzünden kayboldu.

Mektuplar:

Tiyatro okulunu bitirip oyuncu olmuştum. Sermet Çağan beni Brecht'in Carrar Ana'nın Silahları'nda Carrar Ana'yı oynatmak için Ankara'ya götürdüğünde annem-babamla Ece Ayhan, beni ve Sermet Çağan'ı Haydarpaşa'dan trene bindirdiler. Trende rakı içtik. Sermet Çağan'ı

severdim. Ece, beni, yazdığı mektupla Ankara'daki arkadaşlarına emanet etti. Oğuz, soyadlarını unuttum. Belki Onaran. Kumral, güzel, zarif bir insandı. Karısı Filiz (takma adla Henry Miller çeviriyordu) güzel bir kadındı. Ankara'da beni evlerinde yatırdılar. Harika insanlardı. O evde en çok barbunya pilakisi pişirdim. Filiz, pişirdiğim pilakilere bayılırdı.

Yusuf Atılgan'ı onlarda tanıdım. Yusuf Atılgan o evde arada bir gelir kalır, salonda yer yatağında yatardı. Güzel, gri bir adamdı. Sessiz pabuçları vardı. Çok konuşmazdı. Ben yatak çarşaflarımı yıkayınca "Siz saygılı bir insansınız, herkes gelir bu evde kalır ama kimse çarşafını yıkamaz," demişti. Sevdiği bir güzel kadın vardı. İkisi de yer yatağında yatar, gece konuşurlardı. Seslerini çok severdim. Sanki ayla konuşurlardı.

Ece, bana, o eve, Ankara'ya sıkça mektup yazar, sonunu hep,

hoş çakal

hoş tilki,

diye bitirirdi. İşte o mektuplar polis İstanbul'daki evde arama yaptığında, polis arşivine düştü, o gün bugündür kayıp. Kedisinin yavrusu gibi. Kedi ölmüştür çoktan. Biz genç sinemacıları polis toplayıp Sansaryan Hana götürünce Ece'yi bir arkadaş haberdar ediyor. Gitsin Rus filmlerinin bobinlerini alsın saklasın, diye. Bu bobinler anne babamın Fener Yolu'ndaki evlerinin kömürlüğünde duruyordu. Bunlar galiba Potemkin Zırhlısı, Korkunç İvan... falandı. Ece bize gidip annemden filmleri alıyor. Bir filede Üsküdar'a kadar taşıyor. Orda bobinleri denize atıyor.

Ankara'da tiyatroda oynarken öldürülen bir genç için Anıtkabir'e yürüyüş düzenlenmişti. Bir yığın insan yürüyoruz. Öldürülen gencin annesi başörtülü bir kadıncağızdı. Adı da İnsaf Ana. Ece bu isme bitmişti. Ben İnsaf Ana'nın yanına gittim, birlikte yürürken "Oğlumun emeğini eline verdiler" dedi. Bunu Ece'ye yazdım. Ece de Devlet ve Tabiat'ta (s. 21) İnsaf Ana'nın bu cümlesini şiirine aldı:

O günden böyle asker kaputu giyip gizli bir geyik

Yavrusu emziren gece çamaşırcısı anası yazdırmıştır:

Ah ki oğlumun emeğini eline verdiler

Ece, 70’li yıllarda Cağaloğlu’nda bir ansiklopedide çalışıyordu. Galiba İstanbul Ansiklopedisi’ydi. Fotoğrafların alt yazılarını o yazacaktı. Savaş fotoğrafları. Cağoloğlu Yokuşu’nu çıkarken, o yokuşta öldürülen Osmanlı politikacılarını bana anlatır, cinayet yerlerini gösterirdi. “Cağaloğlu Yokuşu’na ayağın alışsın, Sevgi,” derdi. “Bak Yaşar Kemal senin için ne diyor: ‘Şu Cağoloğlu Yokuşu’nu tırmanan en cesur kız’. Her şeyi kurcala, emi canım?”

Oynadığım tiyatro kapatıldı, yönetmen hapse atıldı. Ece, “At üzerinde gidiyoruz, eyer bir o tarafa döner bir bu tarafa,” dedi. Bana Cağaloğlu’nda iş buldu. İstanbul Ansiklopedisi için malul-gazilerin fotoğraflarını toplamamı istedi. Düşkünler yurdunda, gazilerin toplandığı yerlerde ihtiyarlarla konuşup ellerindeki tek tük fotoğraflarını ansiklopedinin arşivi için topladım. Bu fotoğrafların, kullanıldıktan sonra yerlerine iadesinin sorumluluğu Mustafa Kemal Ağaoğlu’na aitti. Bugün hâlâ içimde sıkıntıdır. Acaba bu soluk, küçük fotoğraflar sahiplerine ulaştı mı? Ece, bir ara, “Ulaştırmaz!” demişti.

Ece, bana “Gazetelere girip çıkmanı istiyorum, Cağaloğlu’nda” derdi. Ama bazı gazetecilere “devletten geçinmeliler” derdi. “Bu herifler kimse birbirinin arkasından konuşamasın diye gittikleri meyhanede hesabı aynı anda ödeyip, aynı anda ayağa kalkıp, yan yana kapıdan çıkar, evlere dağılırlar.” Sonra kıkır kıkır gülerdi.

Dönemin etkili sağcı gazetesinde başyazarlık yapan gazeteci bir hanım, erkek bir gazeteciyle, köşesinde ağız dalaşı yapıyormuş, “O karı, o herifle [.....] istiyor. Onun için politik ağız dalaşı yapıyor,” demişti Ece, bir konuşmamızda. Bu etkili gazeteci hanımı hiç sevmezdi, “Porno yıldızı olsaydı da milletin başına ekşimeseydi...” filan derdi.

Cağaloğlu’na tırmanırken “Sirkeci Türkiye’nin başkenti,” derdi. Sirkeci’de orospulara, askerlere rastlardık. Bu fakir orospular Sirkeci garının karşı kaldırımında dolanırlar, bir adam buldular mı onlar önden, adam iki metre ardından yokuşu tırmanmaya başlarlardı. Oteller yokuş yukarı. Bu kadınlar ramazanda başlarını örterlerdi. Ece, “hayat kadını” sözüne biterdi.

“Galatasaray’da duvardaki yazılara bak:” derdi “Buraya lütfen işemeyiniz. Duvar yazısı çok kibar. Kasımpaşa’ya indikçe dil değişir:

Buraya işeyenin anasını avradını yedi sülalesini ecdadını sikerim.?”

İstanbul’da bir Rum şaraphanesinin duvarına asılı sekiz Atatürk resmiyle bir Zübeyde Hanım resmini gören Ece, “Azınlık kendini savunuyor!” demişti.

O yıllarda İlhan Usmanbaş, Sevim Burak, Cihat Burak der dururdu. Bayılıyordu onlara: Dinar Bandosu. Bir de Meydan Larousse’ta bir masada karşı karşıya çalıştığı çok zeki bayana bayılırdı. Bana, “Bir gün Larousse’a uğra!” dedi. Bu çok özel bayanı görmem için. Güzel bir kadındı. Zarifti. Adı galiba Keyise İdalı idi. Ece, Keyise İdalı için “Ben hayatımda böyle birikimi olan bir kadın görmedim,” derdi.

Memet Fuat’ın voleybol antrenörlüğü yaptığı Altunizade Spor Kulübü’nün tiyatro salonunda bir ramazan ayı boyunca kantolar söyleyip orta oyununda oynarken Ece her gece geldi. Bir seferinde sinemacı Metin Erksan’ı da alıp getirdi. “Gel sana yaşayan en iyi kantocuyu göstereyim Metin!” demiş, alıp getirmiş.

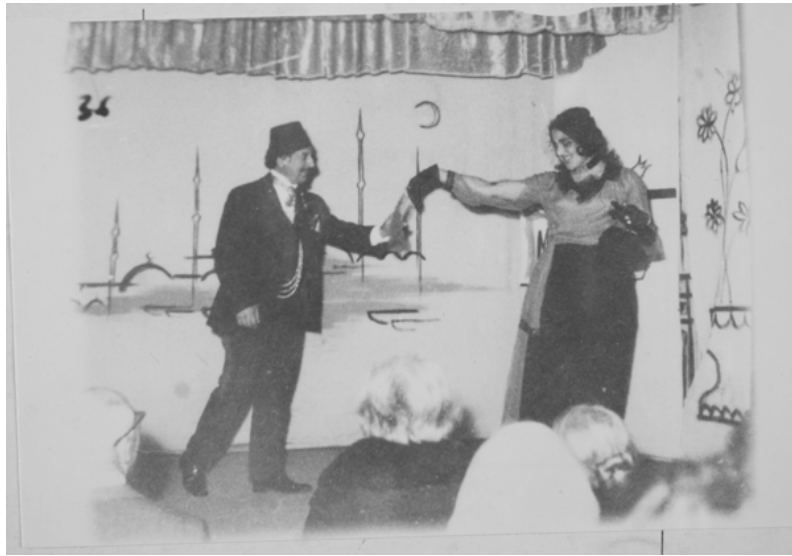
Kanto geceleri enfes geçerdi. Kantolar başlamadan önce yemekler yenir, sokakta ellerde fener, davul eşliğinde maniler söylenerek tiyatroya kadar gelinirdi. Mahallenin öğretmeni, alkolik entelektüeli, Üsküdar’ın Aygaz Bayii... hepsi o gecelerde roller almıştı. Ece, çok sevdiği Kantocu Peruz’a istinaden bana da Peruz derdi.

1972-73’lerde, tam hatırlayamıyorum, Ece, annesi ve Mehmet’le Çengelköy’de bir evde oturmaya başladı. Ben de Kuzguncuk ormanında, güzel, tahta bir evde oturuyorum o sıra. Otobüse atlar, Çengel’de[1] iner, meşhur çınar ağacının altında Ece’yle buluşurduk. Tek bir çayla dört beş saat otururduk. Paramız yoktu. Hep Ece konuşurdu. Ben sadece dinlerdim. Anlattıklarının arasında bir virgül kadar bile bir boşluk yoktu ki konuşayım.

Ece’nin anlattıklarını hep kitaplarında bulurdum sonraları. Konuşuyor sanırdım, meğerse yazarmış. Yazmayacağı şeyi konuşmazdı. Sanki ağzından çıkan kelime nehirleri sonra kitaplarında denize dökülürdü:

Hakkın ve hukukun her anlamıyla bulunmadığı bir kötülük toplumunda yaşasak da... Karakamunun çiçeği... Devletin şairlerle arası hep açıktır... Askeri şiir hariç şiir resmi kültürde yer almaz... Yapayalnızlık, ıssızlık göze alınmadan... Babalar babalıktan sessizce çekilmesini bilmelidir... Ateş

düştüğü yeri yakar, acı da paylaşılmaz... Kendi adıyla çalışan kadınlar... İsmet Özel Cumhuriyet’le yaralanmış... Merak ve kuşku her şeyin anababası... Her şeyden kuşkulan... Gerçek marjinaller mülkiyetle ilişkiye girmezler...

36

Sevgi Özdamar “Yalan” düetinde... (Fesli bey Üsküdar’da aygaz bayiliği yapıyordu.)

5

“Çiçekçi Kız Kantosu”nda.

Aşksız bir dize yazılabilir mi?... İlhan Mimaroğlu müziğe âşık... Kınar Hanımın Denizleri... Bir çocuğun yüreğindeki eğrilik... Ustangul Türkçesi... Ali Korna kâğıdı... Jean Vigo hal ve gidiş sıfır... Tarihe bakılırsa anlaşılır... Tarihi sarışınlar yazmıştır... Tarih ayağa kalkmakla görülebilecek bir şey değildir... Kimi kelimeler yumuşak huylu, kimisi çatık kaşlı olur... Şiir bu topraklarda sürgünde yaşar... Bir çatlak borazan gibi çıksa da halk çocuklarının sesleri...

Ece ile çok gülerdik. Hiç gülmediğimiz günler de olmuştur: Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan'ın asıldıkları gün öğleden sonra Çengelköy'den Kuzguncuk'a, Kuzguncuk'tan gene Çengel'e yerlere bakarak deniz kenarından yürüdük. Ece hep yerlere bakarak durmadan konuştu. "İbret-i âlem olsun diye astılar onları," dedi. Hayıflanıyordu. "Niye bu gençler İstanbul'da saklanmadılar da ele geçtiler," diye. "Fareler bile büyük şehirde saklanırlar," dedi. O gün o yolda Heinrich von Kleist'ın Michael Kohlhaas'ından söz etti durdu. "Pire için yorgan yakar Michael Kohlhaas. Tabii! Yakacaksın bir pire için yorgan! Haklılığın inadı vardır. Sen yoluna kimseye sormadan devam et. Taşlayacaklar seni. Olsun. Aldırma. Dosdoğru git. Elmalı ağacı taşlarlar."

Düşünürüm, yerlere bakarak yürüdüğümüz bu uzun yol Ece'nin Çok Eski Adıyladır'daki şu şiirine mi girmiştir acaba?

GÖRMEDİK!

1. Avcılar gazalları öldürür Anadolu balkanlarında. Gazal kaçar yaralanmışsa, avcı kovalar.

2. Çilli gazal bir tebeşire sığınsın sözgelimi ya da bir dünya dergâhına. Avcı da dalar.

3. İki yeniyetme kara tahtayı siliyorlardır ya da çamaşırlarını çiteliyorlardır.

4. "Buraya giren bir gazal gördünüz mü?" der Şahmârdân.

5. Sınıfdaki ya da avludaki gazallar; tarihten 1971 yaz ayları Çengelköy'üne geliyoruz; "hayır" derler, "görmedik!"

Ece, Çengelköy’den, yıl 1974’tü herhalde, Boğaz’ın Kanlıca’dan sonra gelen semtine, semtin adını unuttum, galiba Çubuklu’ydu, taşındı. Onat Kutlar da komşusuydu. Ben de o sırada Çengölköy’e taşınmıştım.

1974 Ekimi’nde Cerrahpaşa Hastanesi’ne yatırıldı. Beyninde ur olduğu ortaya çıktı. Cerrahpaşa’ya gittim. Yanında başka hastalar. Kör bir çocuk... İkide bir de odanın bir köşesinden ötekine giden bir fare.... Akşam evde karanlıkta oturuyorum. Onat Kutlar haber bırakmış. Telefon ettim. Onat Kutlar bana “Sevgi, sen Almanca biliyorsun. Ece seni sever, sen Ece’yi. Ağabeyin de üstelik İsviçre’de. Sen Ece’yle Zürih’e uçacaksın,” dedi.

Can Yücel’in okul arkadaşı, ünlü beyin cerrahı Gazi Yaşargil, Zürih Kantonspital hastanesinin baş cerrahıydı. –Can’ın babası Hasan-Âli Yücel, zamanın Kültür Bakanı, bu yoksul öğrencinin bursla Avrupa’ya gitmesini sağlamış.– Gazi Yaşargil, Can Yücel’e “Şairi gönderin, ben ameliyatını yaparım,” demiş.

Ben uçaktan çok korkardım. Çok sevdiğim ve yıllardır görmediğim, politik nedenlerden Türkiye’ye dönemeyen ağabeyim Ali de İsviçre’de okuyordu. Ece’nin de hayatı söz konusu. Uçak korkum, bu iki aşk yüzünden, sesini kıstı. Birkaç gün içinde bütün işlemler tamamlandı.

Biz Ece’yle Zürih’e uçmadan bir gece önce, birlikte oturduğum babaannemi Can Yücel’le Ece’nin annesine emanet ettik. Babaannem, ben Ece ile İsviçre’deyken her sabah Ece’nin postacısına “Sevgi ne zaman geliyor?” diye sorup durmuş. Apartopar İsviçre’ye gidileceği için babaannemle evdeki tüm etleri, ziyan olmasın diye, son akşam kızartıp yemiştik. Et de çok pahalıydı her zamanki gibi.

Bülent Ecevit’ten Yaşar Kemal’e, Yazarlar Sendikası’ndan Ece’yi seven bir yığın insana kadar pek çok insan para yardımında bulundu, Ece’nin Zürih’teki giderleri ve hastane masrafları için. Biz Zürih’e uçtuk.

Uçakta korkumu yenmek için uzak yol gezer gemi doktoru şair Fikret Ürgüp’ün benim için yazdığı bir şiiri hiçbir şey anlamadan okuyup duruyordum:

SEVEN

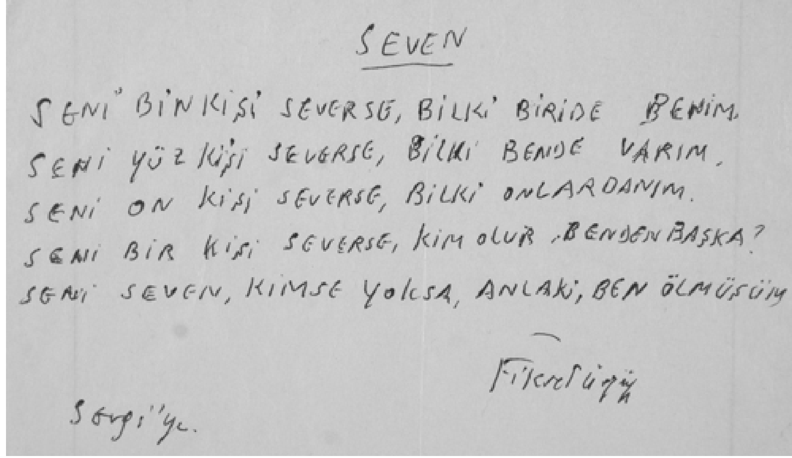
SENİ BİN KİŞİ SEVERSE, BİL Kİ BİRİ DE BENİM.

SENİ YÜZ KİŞİ SEVERSE, BİL Kİ BEN DE VARIM:

SENİ ON KİŞİ SEVERSE, BİL Kİ ARALARINDAYIM.

SENİ BİR KİŞİ SEVERSE, KİM OLUR BENDEN BAŞKA?

SENİ SEVEN, KİMSE YOKSA, ANLA Kİ, BEN ÖLMÜŞÜM.

SEVEN

SENİ BİNKİŞİ SEVERSE, BİLKİ BİRİDE BENİM.
SENİ YÜZ KİŞİ SEVERSE, BİLKİ BENDE VARIM.
SENİ ON KİŞİ SEVERSE, BİLKİ ONLARDANIM.
SENİ BİR KİŞİ SEVERSE, KİM OLUR, BENDEN BAŞKA?
SENİ SEVEN, KİMSE YOKSA, ANLAKİ, BEN ÖLMÜŞÜM

Fikret Ürgüp

Sevgi'ye.

Fikret Ürgüp

Sevgi’ye.

Zürih’te, Ece hastanedeyken bir günlük tutmuşum. Nedenini bilmiyorum. Belki yalnızlık. Belki hüzün.

Şimdi bunları yazarken günlükte olmayan bir şey hatırladım: Ece’nin Zürih’te, hastanede ikinci günü. Kontrolleri yapılıyor. Hastanedeki bir asistan doktor Ece’ye “Kitabınızı okuyorum, 38. sayfadayım,” dedi. Ece de, ertesi gün ameliyat olacak, güldü, “Şiirin sayfası mı olur?” dedi. Ameliyatı ve ondan sonraki günleri günlükte anlatıyorum. Burada anlatmayacağım.

Ece, hastaneden çıktıktan sonra bir süre daha Zürih’te kalmak istediği için, Zürih’te tanıştığım, matematikçi, Türkçe bilen Joos Heintz, arkadaşı Peter’in evinde Ece’nin üç hafta kalmasını sağladı. Ama Ece’ye uzun vadeli bir ev bulmam gerekiyordu. İsviçreli bir kadın belki evinin bir odasını ona verebilirmiş. Joos bana “Ufak bir yemek yap, kadını çağıralım, Ece ile tanışsınlar,” dedi. [2] İsviçre Frankına yarım tavuk aldım. Pirincin içine tavuğu küçük küçük doğradım. Tavuklu pirinç pilavı pişirdim. Bir de bir litre ucuz şarap aldım. Ece, birden bana kızdı: “Paralarımla İsviçrelilere

ziyafet çekiyorsun,” dedi. Beni suçladı. Laf anlamıyor. Bu birkaç Franklık yeme-içme masrafını ona ev bulmak için yaptığımı nedense bir türlü kabul etmedi.

Bir de Ece evde yerde bir iğne bulmuş. Bu iğneyle kendisini öldürmeye yeltendiğimi düşündü. Onu hastaneye kontrole götürdüğümde Gazi Yaşargil’e hafifçe çıtlattım: “Ece beni tuhaf şeylerle suçluyor Yaşargil Bey!” Yaşargil de, “Ece Ayhan paranoyaktır. Kaçın burdan, anası değil, karısı değil, kız kardeşi değilsiniz. Size çok ağır suçlamalarda bulunacak. Paranoyak o, kendinizi tehlikeye atıyorsunuz. Kaçın bir an evvel!” dedi.

Kaçamadım. Durumu hiç de kolay değildi. Ece’yi yalnız bırakamıyorum. Ona bir ev bulana, annesi ile Mehmet İsviçre’ye gönderilene dek, Ece’nin yanında kaldım. Ece, Türkiye’ye yazdığı mektuplarda “Sevgi paralarımı Zürihlilere yedirdi. Dans etti, bana bakmadı,” diye beni suçladı. Gönenç Kurtiz o zaman İsviçre’de. Oturup Onat Kutlar’a bir mektup yazdı: “Bu kızın burada dişi düştü. Dişçiye gidemiyor parasızlıktan dişini yerine yapıştırtmak için. Diş bir bardağın içinde duruyor.”

Ece’yi annesine bırakıp İstanbul’a döndüm. Çok kötüydüm. Onat Kutlar bana inandığını söyledi. İsviçre’de Zürihli arkadaşım Joos, Ece’ye para yardımına devam etti.

1975’te Brecht’in öğrencisi rejisör Benno Besson’la çalışmak üzere İstanbul’dan trene bindim, Berlin’e geldim.

O sırada sevdiğim arkadaşlarım Can Yücel ve Memet Fuat’la sık sık telefonlaşırdım. Ece’nin kendisine yardım eden herkesi duman ettiğini duydum. İstanbul’a bir gidişimde Onat Kutlar elleri ayakları titreyerek Ece’nin ona ettiklerini anlattı: “Karabasan oldu bana Ece,” dedi. Can Yücel de Ece’nin gazabına uğramış. Daha bir yığın insan. Ece’yi suçlayamıyordum. Hasta o. Hasta ne yapar? Bu işte hastalık.

Yıllar geçti aradan. Yıl 1989. Batı Berlin’deyim. Annem babam arka arkaya ölmüşlerdi. Çok ıstırabım vardı. Ece Ayhan Berlin’deymiş! Arif Çağlar’ın evinde kalıyormuş. Yıllar sonra karşılaştık. “Ne güzel yahu, ne güzel!” diye sarıldı. Yazdığı bir kitapta bana bir iki laf vurmuş. Onu da söyledi. Sonra da “Sevgi anlar bunları. Ben epey abarttım. Ama Sevgi anlar, dedim,” dedi.

Berlin’in ana caddesi Kudamm’da plastik torbalarıyla barikat kurmuş evsiz barksız bir kadına bayıldı. Bu kadın, kimseyi yanına yanaştırmaz, kimseye kulak asmaz, gözünde güneş gözlüğü bir sandalyede otururdu. “Çanakkaleli Melahat’ın kız kardeşi bu!” dedi Ece. “Biliyor musun, Çanakkaleli Melahat komiserin odasında ağırlanırmış...”

Ece, Arif Çağlar’la gitmiş. On kilosu on mu yirmi mi mark tutan elden düşme elbiseler satan bir depodan Arif Çağlar ona kiloyla elbise almış: Ceket, pantolon, palto, şapka. Şapkaya bayılıyordu. Kiloyla bu kadar ucuza elbise satın alınmasına da bayılmıştı. O sıralar Cemal Süreya, Cihat Burak, İlhan Usmanbaş’la röportajlar yapmıştı, ya da yapacaktı. “Sevgi, bir de senle yapalım,” dedi.

“Ben konuşamam ki.”

“Ben seni konuştururum.”

Oturduk bir kahvede. İlk sorusu.

“Ingmar Bergmann’ın karısı Liv Ullmann hakkında ne düşünüyorsun?”

“İsveç’in Muhterem Nur’u.”

Ece kıkır kıkır güldü.

“Oğuz Atay hakkında ne düşünüyorsun?”

Sevgi Özdamar'ın çizimiyle Ece Ayhan. Peter'in evinde uyurken ve Peter'in evinden detaylar...

"İki beyni vardı. Annem ölünce tekrar tekrar okuduğum kitap Tutunamayanlar'dı. Ben Oğuz Atay'a tutundum. Istırabıma en iyi gelen Oğuz Atay'dı. Bir de Van Gogh'un ağabeysine mektupları..."

"Ahmet Hamdi Tanpınar deyince ne gelir aklına?"

" İstanbul'un mezarlıkları."

"Ne kadar doğru yahu. Orospu nedir sence?"

"Kadın evliyalar."

"Jean Vigo?"

"Hal ve Gidiş Sıfır'da senin sevmediğin öğretmenleri, çocuk öldüren devlet derslerini o da sevmez. Senin dalgasever çocukluk arkadaşındır."

"Luis Buñuel?"

"İspanya'da halk faşistlere karşı silahlanmış, silahlarını göstere göstere caddelerden geçiyorlar. Buñuel bir otelin penceresinden bunu seyrediyor. Ağlıyor. Bir gece Buñuel'i Berlin'de rüyamda gördüm. Bana çocukken yaptığı bir saati hediye etti. Saati duvara astım. Tik tak tik tak... Saat işlemeye başladı."

Ece notlarını o kadar karışık tutuyordu ki, "Ece işin içinden çıkabilecek misin?" soruma, "Ben hep böyle çalışırım. En dağınık sandık odalarının, dağınık tavan aralarının bile kendi mantığı vardır" dedi.

Ece'nin unutamadığı olaylar vardı her zaman. Anımsatır, sonra üstüne ilginç yorumlar katardı.

"1989'da Evita oyununun galasında Harbiye Açıkhava Tiyatrosu'nda 'Yuh! Taşra maymunları!' diye bağırmışsın. Oyunu sahneleyen Can Gürzap da ertesi gün Milliyet gazetesine verdiği röportajda senin için 'Sinema oyuncusu Semra Özdamar'ın ablası, Emine adlı akıl hastası olduğu bilinen biri "Yuh! Taşra maymunları..." diye bağırdı' deyiverdiydi..."

Oyunu çok kötü bulmuştum, “Yuh!” diye bağırdım. O arada Can Gürzap polislerle üstüme gelince dayanamayıp “Taşra maymunları!” dediydim. Ece unutmamış tabii... “Herife bak yahu, polisle kötülük dayanışması içinde! Kötülüğün koyuluğuna bak! Bittim yahu senin bu ‘taşra maymunları’ lafına... Ne kadar doğru yahu!” diyordu.

O akşam oyunum olduğu için Ece’yi seven bir arkadaşa, Orhan Güner’e rica ettim. Bir kurufasulye pişirsin diye. Orhan’ın evine çıkan merdivenlerde Ece annesinin ölümünden bahsetti. “Annem sokaklarda öldü. Köyde ekmek dilenerek öldü. Delirmiş annem. Delirerek ölmüş köyde. Ama biz postu vermeyeceğiz!”

“Annem öldükten sonra biz kardeşler yıldızlar gibi dağıldık,” dedim Ece’ye. “Şimdi onlar birisinin onları bir araya getirmesini bekliyor.” Ece, bana, “Anne ol onlara, ne var?” dedi.

Gene merdivenlerde İdris Küçükömer’den bahsetti. Onu çok beğeniyordu. “Türkiye’de sol sağdadır, sağ da solda” der İdris Küçükömer.” Galiba Cemal Süreya’yı herkesten çok seviyordu. Bir de dilinden düşürmediği Nilgün Marmara’yı.

Arkadaş, Ece’yle gidip alışveriş yapıyor. Kuru fasulye pişiriyor. Ben tiyatrodan çıkıp geldim. Yiyoruz. “Ece abi, nasıl olmuş?” diye sordu arkadaş. “Olmamış!” dedi Ece. Ben gelmeden Ece arkadaşa anlatmış durmuş. Ece’nin dokuz on kere arkadaşa anlattığı şey marjinallik. Arjantinli bir ekonomist “Buğdayın fiyatını en uzaktaki buğday tarlaları belirler” demiş. Bu da Ricardo’nun Rant Teorisi’ymiş. Arkadaş da “Ben böyle bir adam ve teorisini hiç duymadım,” demiş. Ece gülüyor, “Ben şairim, uydururum!” diyor.

Öğretmen şairlerden, dürüst şairlerden biri. Anadolu’ya sigorta yapmaya gidiyor. Şairi küçük düşürmek için belediye başkanı şaire, çükünü ima edip, “Benim küçüğü de sigorta eder misiniz?” diye soruyor. Şair de “Bir götüne!” diyor.

Ece’nin bir ara İlhan Berk’le arası bozuk. İlhan genç bir şairle haber göndermiş. “İlhan Bey dedi ki, Ece her şeyi iki kez tekrar etmesin. Gerek yok. Herkes anlar.” Ece’nin cevabı: “Bundan sonra üç kere tekrar edeceğim. O zaman İlhan da anlayacak!”

Ece Berlin'deyken ilk kitabım Mutterzunge (Annedili) yayımlandı. Ece kitabı eline aldı, evirdi çevirdi. Biraz beni konuşturdu. "Bu kitaba 'Anadili' değil, 'Annedili' diyeceğiz!" dedi. Çok doğruydu. Türkiye'ye gittiğinde Cumhuriyet Kitap'ta bir de yazı yazdı.

Emine Sevgi Özdamar'ın ilginç romanı: Annedili

Bir uzak akraba mı?

ECE AYHAN

Düşünüyorum. "Emine" Sevgi Özdamar'ın; Sevim Burak, Tezer Özlü ve Nilgün Marmara gibi cins ve önemli yazarlarla, şairlerle acaba uzak akrabalığı var mıdır?

"Emine" Sevgi Özdamar biraz ufak, ama güzel, kamuoyunca özgün kuklalarıyla ve de kukla yapımcılığı da bilinen tiyatrocu bir yazarımızdır. Belki onun adını Kuzey Berlin'de Volksbühne'deki oyunculuğuyla ya da "Karagöz Almanya'da" oyunuyla duymuşsunuzdur. Tabii Volksbühne'nin yer değiştirmesinden, yani Kudamm'a gelip nitelik düşürmeden önce.

Evet, "Emine" Sevgi Özdamar, 1970'lerde yalnız tiyatro oyunculuğu yapardı. (Ayrıca çok yetkin bir biçimde Altunizade'de kanto söylemiş ve oynamıştır, 1971).

1974 ekimi'nde de benim bir sağaltım işim için birdenbire, İsviçre'ye, Zürih'e birlikte gitmiştik. 1990'larda Berlin'de Alman Arif'te kalırken görüştüğümüzde ise tiyatroculuğunun, sinema oyunculuğunun, kuklacılığının ve ressamlığının yanında yazarlığını, romancılığını geliştirmiş ve yazar olmuş olarak bulmuştum.

Annedili adını taşıyan roman benim de çok iyi tanıdığım Rotbuch Yayınevi'nde yayımlanmıştır.

Yazımın başında "Emine" Sevgi Özdamar için Nilgün Marmara, Tezer Özlü ve Sevim Burak'la uzak akrabalığı var mıdır? demiştim. Bence bütün bu kuklacılar, kuklalar, kedimerdivenleri, çarkıfelekler, fırıldakçiçeği, usturlaplar, uçurtmalar, Karagöz sûretleri; Beberuhiler, Zenneler, Araplar, Çelebiler, Lazlar, Devrihindiler, Curcunalar, Tuzsuz Deli Bekirler, düz mastika, Frenkler, Kilci, Anadolulu, Hamamcı Kadın; Karagöz yatakta, Karagöz'ün hamamda dayak yemesi, Balkan'da Karagöz neler görmüş, Karagöz

Mısır'da, Karagöz İngiltere'de, Karagöz'ün gelin oluşu, Karagöz'ün ters evlenmesi... Şairlere ipucu verebilir.

Aslında Türkiye'de son yıllarda düzyazının bir yükselişi oldu. Metin Kaçan, Nihat Genç, Cezmi Ersöz... vesaire gibi. Evet, şiirde ayrı (küçük İskender, Turgay Özen, Sami Baydar, Metin Göz) düzyazıda da gerçek bir atılım var. Anladığınca; Sait Faik, Yusuf Atılgan, Vüs'at O. Bener ve Tahsin Yücel "eczalı" çizgisindedirler bunlar çünkü.

(Cumhuriyet Kitap, 8 Ağustos 1991)

Ece, Berlin'den İstanbul'a döndükten sonra onun bunun yanında oturduğunu duyuyordum. Akrabalarına çok sık telefon ederdim. Sonra Çanakkale'ye geçti. Yeğeniyle oturmaya başladı. O sırada Paris'te tiyatroda oynuyorum. İkinci kitabım yayımlandı. Ödüller alınca paralar geldi. Ece'ye sık sık para yolladım. Telefonda bana, "Hızır gibisin yahu, sen babanı çok sevdin değil mi Sevgi?" dedi. "Evet. Bunlar Sultantepe'nin gecikmiş kiraları!" derdim şakasına. Kıkır kıkır gülerdik.

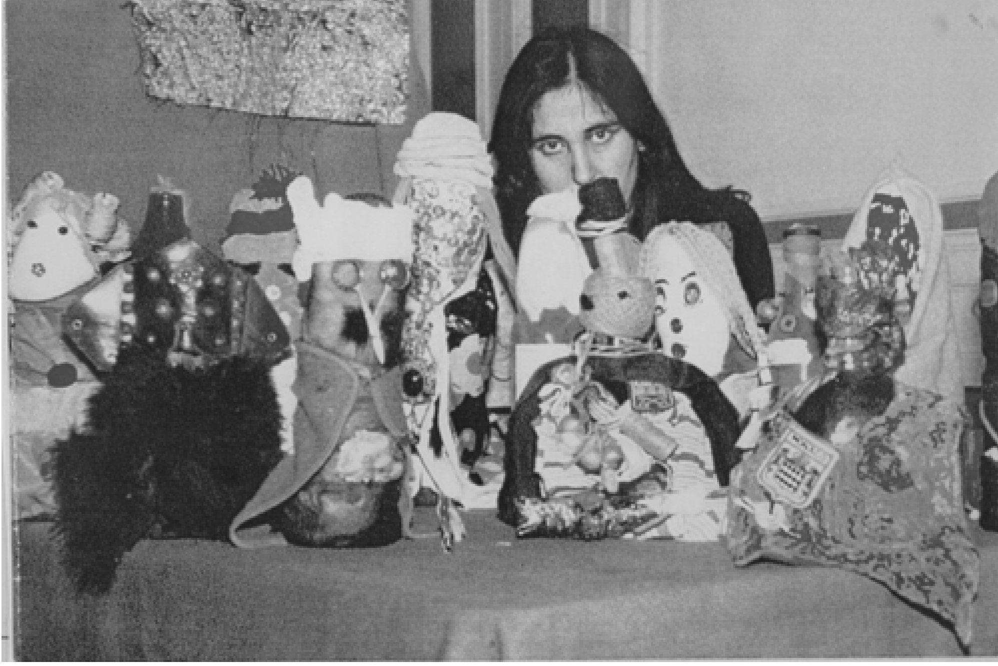
Ece benimle Berlin'de yaptığı röportajı çaldırmış. Galata Köprüsü'nde çantası çalınıyor. Kâğıtlar da içinde gitmiş.

İlk romanım Hayat Bir Kervansaray'ın Türkçesini okumuş. "Ne kadar sahici bir roman!" dedi. Metin Kaçan'dan sık sık bahsederdi. Ağır Roman'a bayılırdı.

Romanım çıktığında İstanbul'a gittim. Tabii Memet Fuat ve Can Yücel'le çok sık görüştüm. Ece'den de laf açıldı. Kendisiyle sık sık telefonlaştığımı söyledim. Memet Fuat, "Valla, en cesur sen çıktın," dedi. Demek ki, Ece'den çok kişinin canı yanmış! Ama artık görüşmeseler de, onun haberleriyle ilgileniyorlar ve ona acıyorlardı.

Ece, bir telefonlaşmamızda televizyonunu tamir eden iki delikanlıdan söz etti. "Delikanlılar burda!" dedi. Sonra kıkır kıkır gülüp, "Sadece bakıyoruz, Allah ne verdiyse. Aşk biterse sanat da biter. Yaşı yoktur. Allah ne verdiyse, delikanlıları seyrediyorum. Onlar da dönüp gülüyorlar. Bana 'abi' diyorlar..." dedi.

1998 yılında Çanakkale’ye, Ece’ye gittim. Yanımda İspanyol arkadaşım. Bir şapka, çanta, kazak. Ece sevindi. “Sen babanı çok sevdin, değil mi?” Yeğeninin yanında kalıyordu. Büyükçe bir ev.

Sevgi Özdamar'ın, Brecht'in Kafkas Tebeşir Dairesi için yaptığı kuklalar. (Avignon Jean Villard Müzesi'ndeler.)

Yatağı bir köşeye sıkışmış. Birkaç kitap, kâğıt kalem pencere içinde. Eşya o kadar. Bir de ufak bir masa, iki sandalye falan. Mutfakta ona dolma, kurufasulye pişirirken bana hep Cemal Süreya ve Nilgün Marmara'dan söz etti.

Çok hastaydı. Boynu ağrıyordu. Bir yığın ameliyat. Yüzü felçli. "Ama postu bırakmayacağız!" dedi. "Faulkner bir romanının sonunu 'katlandılar' diye bitirir. 'Katlandılar.' Katlandık bunca şeye, katlanacağız tabi."

Çocukluğunu, fakirliğini Cemal Süreya'nın fakir çocukluğunu sık sık tekrarladı. Kuru fasulyeye "Oh, be!" dedi. Yanımdaki İspanyol arkadaşım için hemen "Kocan mı yoksa sevgilin mi?" diye sordu. "Sevgilim!" "İyi, evlilik sıhhate mugayirdir!"

Sabah altıya dek oturduk. Hep Ece konuştu. "Gene gel, olur mu canım?" dedi. Ertesi gün evinin balkonunu gösterdi. Bu balkonu görmek için bir odadan geçtik. Oda bomboştu. Balkona varabilmek için örümcek ağlarını deldik. Bu boş odanın tam ortasında, piramit biçiminde, kaskatı olmuş bir halı duruyordu. Belki yıllar evvel oraya getirilmiş, serilmeden öylece orada unutulmuş bir ceset gibi kalmış. Üstü toz ve örümcek ağıyla kaplıydı.

Ece, Çanakkaleli Melahat'ın bir heykelinin dikilmesini istiyordu. Kendi oturduğu yere yakın. Ben giderken iki kitap imzaladı. Yalnız Kardeşçe. Çanakkaleli Melahat'e 2 El Mektup ya da Özel Bir Fuhuş Tarihi.

Ece'yi son görüşümdü bu. Sonra Berlin'den sık sık telefonlaştık.

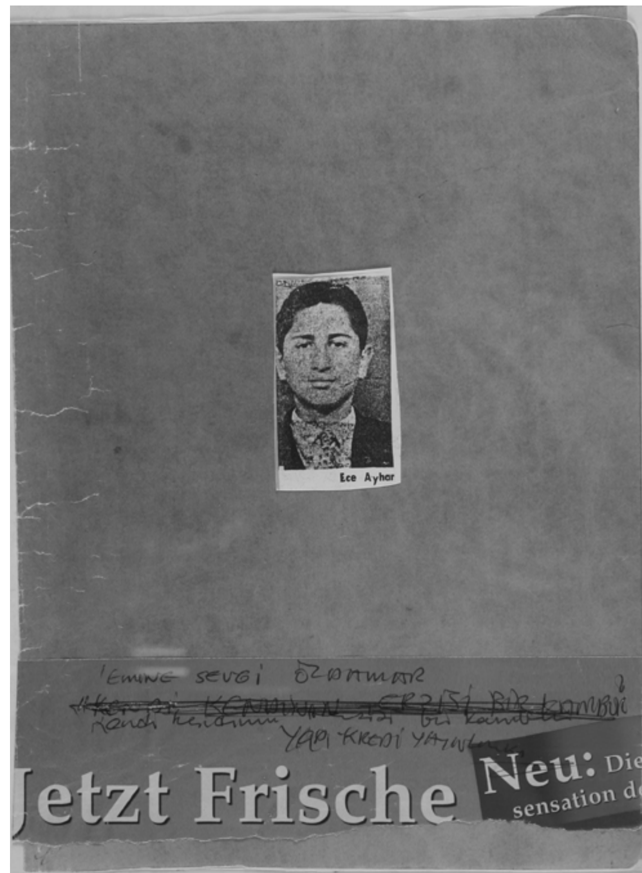
Onat Kutlar öldürüldüğünde, "Onat Kutlar'a mahvoldum!" dedi. Can'ın ölümüne de, "Can gitti, yahu, postu bıraktı!" dedi. Ölümüne az kalana kadar her telefonda Cemal Süreya'dan konuştu.

Hastanelere düşünce telefonlaşamaz olduk.

Ece'nin ölümünü bir arkadaşım duymuş. Telesekretere, bana haber bırakmış.

"Başın sağ olsun Sevgiciğim, Ece gitmiş!"

HASTANE GÜNLÜĞÜ, 1974

Sevgi Özdamar'ın bu kitap için tasarladığı kapak.

İstanbul, 3 Ekim 1974

Ece'ye Cerrahpaşa hastanesine gittim.

Odada kitap okuyordu. Yeni Osmanlılar Tarihi'nin2 ikinci cildini. Kör bir çocuk, bitkisel hayat yaşayan bir hasta, uyurken bir gözü fırlamış, açık bakıyordu, görmüyordu, Ece, "Ben teessür duymuyorum bene dönük bir yapım olmadığından, esas teessür dış âlemde, bunlarda" dedi.

Ece yorulunca yanaklarını öpüp ayrıldım. Osmanbey Ajanstür'e geldim. Onat'ın beni aradığını, hemen telefon etmem gerektiği telefon haberini aldım.

Telefon: İsviçre için muameleleri cuma günü Ferit Erkman'a giderek yaptırmamı söyledi.

O gece Üstün, Yorgo, Koray Çağdaş Sinema'nın yazıları, politikası ve film yapımı sorununu tartıştık. Üstün benimle Çengel'e geldi. Oturmadı, çantası omzunda dolandı, bir süt içti, gitti. Bu günlerde regliydim. Hassaslaşıyor sinirlerim, yanılgı mı, yoksa gerçek duygularımın daha kalın çizgilerle belirmesi mi, bunu ayırdedemiyorum. Bir doktora mı sormalı, kendi adıma değil tabii, sırf merak... Neyse, belki yatmam gerekiyor. Aylardır sevişmiyorum, aslan gibiyim. Bünye ne düşünüyor kendi adına, göreceğiz.

Gece kâbusluydu. Camları kırıyordum, kadınları dövüyor, kezzap atıyordum suratlarına, dinamit koyuyordum eşyalarına, apartmana.

Sabah uykuya verip kendimi, İsviçre'ye gitmeye ürküyordum. Bu bence gizli bir sevincin beni ezişiydi. Uçaktan çok korkuyordum. Ama Ece ile ölmek –işte bunu göze aldığımda, kalktım.

Muhtar yoktu. 2. muhtar ikametgâh verdi.

Şipşakçıda 12 fotoğraf, bayağı güzel çıktı.

Ferit'e gittim. Çağatay geldi. Ferit, Ahmet, Dilek, Sait Maden, Emniyet Müdürlüğü koridorlarına yayıldık.

Rapor geldi hastaneden. 50 dakika içinde pasaport elimize verildi. Şişman Nihat (komiser) özel olarak ilgilendi. Genç polis, “Torpiliniz kuvvetli o yüzden kalıyoruz” diye açıkladı.[3] Pasaportları aldık, Ferit’e çıktım, parayı aldım.

Mehmet[4] “İsviçre’nin nesi meşhur?” sorusuna “Kadayıfı!” dedi. Çok sevimli elbette. Ona ne yapıp edip kadayıf götürmeli.

Kalender’le[5] Çengel’e geldim. Ağaçlar açılmış. Ev iskeleden görülüyor artık. Evde bütün etleri pişirdik, sütleri içtik, babaannem bohçasını hazırladı, bavul, çöpler, ev kontrolü, indik.

Kocakarıyı uçurarak yoldan aşağıya indik. Otobüs –Çubuklu’da iniş, Can, Güler çocuklara rastladık.[6] Babaanne, Güler’e “Bu seninki mi?” dedi. Gülüşüldü. Ece’yi çok iyi gördüm. Teyze[7] de has kadın, kederini belli etmiyor. Mehmet de aynen evin kedisi. Ece’ye ayakkabı almışlar. 10.30’da Körfez’e yürüdük. Semra’yı (Özdamar) Erdal’a (Alova) emanet ettim. Güler, Can, ben oturduk. Ece için istenecek paralarla estetik ameliyatları olacağımı anlattım.

Can’ın çıkacak şiirlerini okudum. Işıkta uyumak istiyordum. Sabah Güler kahveyle girdi. Körfez çok güzeldi. Sonbahar ışığı, gümüş gibi ısılı, nemli, buğulu tepenin yeşili enfesti valla. Neşe girdi, acele pantolonumu giydim. “Ben geçirmeye gelmiyorum” dedim.

Sebil’de çay içildi. Hayalet Oğuz, Neşe, Celil, Güler, Can, Ayşe Teyze, Onat (Kutlar), ben, Ece.

Bankada döviz yoktu. Çek yazdılar. Yeşilköy’de ayrıldık. Eller durmadan sallanıyordu. Yaşar Kemal sigara aldı. EFES. Gaspard Armand’ın adını verdi. Uçağa bindik.

Uçakta en arkada ihtiyar kadın, 350 kişinin havada parçalandığı uçakta oğlu pilotmuş. Sedasız sessiz ağlıyordu.

Zürih’e giden işçi aileleri çocukları, sepetleri ile yolculuk. Ece sordu. “Nasılsın uçakta?” “Pek hoşlanmam da...” diye cevapladım. Hostesler sevimliydi, gazetenin ilanlarına dek anlamadan okudum. Vural Akbabagil intihar etmiş. Ölüm ilanından öğrendim. Berktan’ın kısa metraj filminde intihar eden bir alkoliği canlandırmıştı. RASTLANTI.

Zürih'e inerken pencerelerden baktım. Yeşil, düzgün sınırlar, damlar, kiliseler, yollar, yüzlerce araba, Zürih gölü. Lenin'in Kurupskaya ile dolaştığı yollar. Nerde oturmuşlardı acaba?

Avrupa'dan hiç ayrılmamış gibi alışkınım. Otobüsle Bahnhof'a, taksiyle hastaneye geldik.

Araştırdım. Gazi (Yaşargil) yoktu. Dr. Tok[8] da... İtalyan Costabile ilgilendi, Gazi'nin asistanı. Uzun uzun muayene. Pazar 11'de randevu. 17.00'de Dr. Tok geldi. Otel Sonnehus'a yerleştik.

Otelde Osman diye bir çocuk. Gözleri çok az görüyor. Biz üçlü Bahnhof'a indik. Tophane'ye daldık. Sosisler, orospular, İtalya mafyasının 41. dereceden görevlileri. Lokantaya daldık, aaa, burası Yolgeçen Hanı! Kocakarılar içiyor, ağzı gözüne çıkan moruklar yiyor içiyor. Ayaksız, kolsuz erkek, karı moruklar. Talebeler uğruyor. Bir sarhoş İtalyan yanıma oturdu. Osman az gören gözleriyle onu uzaklaştırdı. Karşımıza bir çoban indi. Pantolonu çengelli iğneli. Nerdeyse kayışı halattan. Masanın üzerindeki tuz ve et suyunu rehin aldı. Bira istedi. Garson karı bira vermedi. Çoban kolunu tuttu. Karı "Elleme beni!" dedi gülerek. Çoban "Ben senin o üzerindeki gömleği yapan fabrikanın sahibinin oğluyum" dedi, dertlendi çoban. Sarhoştu. Meydanda bir nutuk atıp gitti. Ece yoruldu, ben şarap içtim, yemeklerin tadı, Avrupa'nın sert soğuğu 18-20-21 yaşlarımı taşıdı bana, hüzünlü bir PROFESYONEL...

Tramvayla otele geldik.

Ece iki kişilik yatakta yattı, ben divanda... Gece soğuktu. Pijama almayı atlamışım.

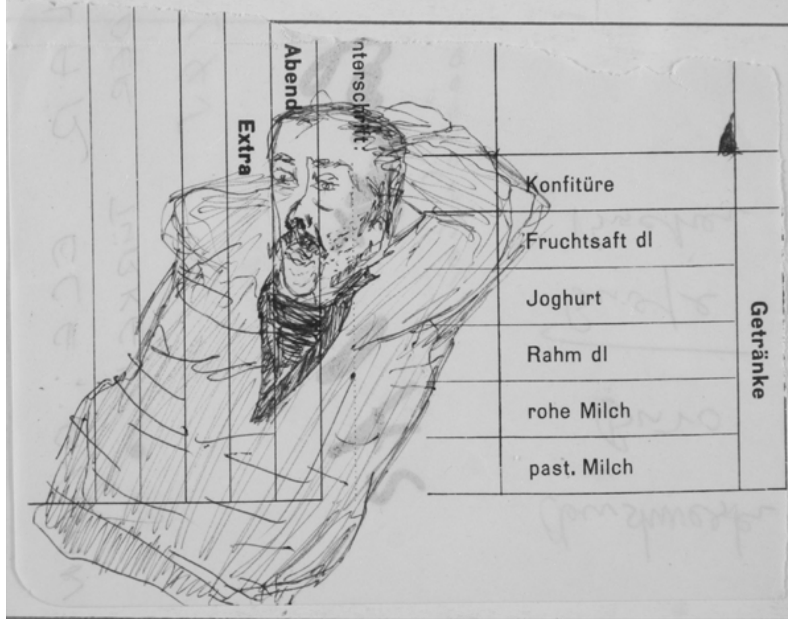
Pazartesi sabah altıda uyandı Ece. Kahvaltıya indi. Kartları yazarken yorulmuş. O isimler bin detayı çağrıştırıyor elbet.

Gazi'ye gittik. Ben çok sevdim. 1945'ten bu yana Türkiye'yle ilişkisi yok ama bazı görüntüleri silmemiş. Nurullah Ataç, Can, H. Âli Yücel, Ankara, Cebeci, Atatürk Lisesi, Cumhuriyet, Yeni Ufuklar, Dünya.

ECE'nin iyi huylu bir tümörle başı belada.

Perşembeye ameliyat dedi Gazi, ayrıldık. Otele geldik. İstanbul hatları bozuk. Can'a, Onat'a telgraf çektik. Paris, Abidin Dino'yu aradık. Bizim

derdimizden çok kendi aranmasını önemsedi –teşekkür etti telefonumuza. Gönenç'i (Kurtiz) aradık. Abim Ali'den (Özdamar) haber verdi. Bern'de montajdaymış, rahatladım. Abime telgrafla tel numaramı verdim. Gönenç Celil'le görüşmüş. Rahatladık. Çay ve pasta aldım. Neşeliyiz. Ece "Öleceğiz ama fırlamalığa devam edeceğiz" dedi. Çevresiyle, eşyalarla, renklerle, insan tipleriyle çok yakından ilgili.

Ece’nin düşünen adam resmi, otelin kâğıdına çizilmiş.

Aynada ikimizin yüzü yan yanaydı. Pijamalarını yıkıyordum. “Esrarkeş gibisin!” dedim. Sol kaşı gene yukardaydı.

Akşam, loşlaştı oda. Ülkü Başsoy’u, Dilek’i, Günsel Koptagel’i, tabanca ile kovaladığı adamı, Tanju’yu (Kurtarel) nasıl tanıdığını, deli raporu verdirtmek isteyen düşmanını uzun uzun anlattı. Ben Ece’nin alış, sunuş biçimini edinmeye başladım. O ritmi sevdim, hem dile, hem insana değer veren bir kavratma biçimi var onda.

Ali telefon etti 21.00’de. Sevinçliydi. Montajdaydı. Salı günü akşam gelebilecek.

Yemeğe indik. Çorba ve kafeglas yedi Ece. Osman’ın masaya gitti. Otelin mahzeninde çalışan çocuk yukarı geldi. Ece aniden kalktı. Bir Laz gangster varmış tanıdığı. Pasaportları alır kaçarmış, aniden terledi, onu hatırladı, masadan kalktı. Kulağı işitmeyince kontak zor oldu. Üç dakika sonra geldi.

Neyse. Çocuk turist olarak çalışıyor, kaçak.

“Konya’da Almanya’ya çıkmayana kız vermiyorlarmış artık.” Enfes tabii.

Odaya çıktık. Ece’nin gömleğini yıkadım.

Bana Mehmet’ten söz etti. Nasıl şaşkın olup, sonra olgunlaştığını, dış davranışlar edindiğini, iyi bir çocuk olduğunu... Onu adam etti Ece, yaşasın.

Uyudu.

Gece.

Alo

Alo sesiyle uyandım, kalktım, telefonda ses yok. Ece hastaneye ameliyata yatmadan dostlarından birinin sesini duymak istedi, bunu kurdu ve uykudan uyanıp uyanmayıp telefona sarıldı.

Yok dedim, ses.

Uyudu.

Zürih, 7 Ekim 974

07.15'te uyandı, 07.30'da da ben. Kahvaltıya indik.

Yedik içtik. Çarşıya çıktım. Tramvay.

Sosiete Bank de Suisse. 1400 Frank.

Üzüm, muz, tıraş makinesi, defter, kalem.

Otele dönüş.

Gönenç geldi.

Ece tıraş oldu. Ece'ye baktım, salonda. Son derece çökük ve acılıydı. Çok düşündüğü besbelli. Kendi kendine konuştu.

"Anjin değil, kafayı veriyorsun."

Yumuşak, uykuda gibi...

Hastane.

Yugoslav kız, 07.00'den 19.00'a kadar çalışan Dr. Tok: "Nerelisin hemşerim, ye ye, a yapma, nerde işçisin?"

Türkler külfet olur, havadan sorularla onlardan paça sıyırmayı bilir, müthiş zeki sanır kendini, tombul bir genç adam. Tabii onun dünyası nerde, bırakalım yapsın. Gözleriz fena mı?

Ece ropdöşambrdan anladı kaçıncı sınıf kişi olduğunu, ineklerin gözüne nasıl gözüktüğünü...

Tahliller için indik.

Ece yoruldu. Oda. Tekerlekli iskemleyle yine tahlile indik.

Radiyografi alan kadın bana "Güzel kadınsınız," dedi. Ece de onların ikisinin çok güzel olduğunu söyledi. Kıkırdadılar, hoşlandılar.

Ece, gözleri kapalıydı. Uyumasın diye, 300 rakamından geriye, yüksek sesle saydırdılar. Kadınlara öyle şefkatle bakıyordu ki, korku, heyecan, bin yılın insanı seven gözü, birikimiyle, her gülene daha içten gülerek karşılık

veriyordu. Güzel sarışın genç bir doktor. O arada doktor Tok indi. Ece'yi yukarı çıkarışımın üç saat işi attığını söyledi. Operasyon salı diyor. Ece duymadı.

Ece odada.

KAN alındı.

Yugoslav kız gitti.

Ece'ye bir kadın doktor uğradı.

Ece ona, aşağıda BRÖLLER adlı kapının, meşhur psikolog Bröller'e mi ait olduğunu sordu. Kadın, "O yetmiş yaşında, ders vermiyor. Sizin Bröllerlik işiniz yok," dedi. KAZ. Ece'yi anlamazsan DELİ dersin tabii. Sensin deli.

Ece yemek yerken kimseye sinirlenmemesini akıl verdi. Çizmeler sıkıyordu.

Ece'nin yanaklarını öptüm. Otele koştum. Yorgunluk.

Can, İstanbul – telefon.

Onat.

Para, iyi dilekler.

Perşembeye bekledikleri telefonum.

Ali (abim) aradı. Yarın 20.42 treniyle geliyor. Gönenç çarşambaya gelecek.

Bir konyak içtim. Kartları yazdım. Sosis yedim, bira, kapiçino.

Oda.

Banyo. Yeni Osmanlılar Tarihi.

EBUZZİYA.

Çok yakışıklıymış gençliğinde. Gözler çok güzel bir kere.

Doktorlardan biri.

İspanyol garson benimle laubalileşmek istiyor, görmezlikten geliyorum.

Celal, Neuchatel. Pijaması olmayışı, Ece'ye ropdöşambr gönderecek, Ali'yle.

Meyvalar plastik sanki. Mumdan. Yağmur yağıyor. Pencerelerde sonbahar ıslaklığı... Yukarıda düzüşen iki delikanlı. Uyumalı, saat 01.00. Sabah 08.00'de Ece'ye gidebilsem. Ya ameliyata alınmışsa, ya onu bugün son olarak yanaklarından öpmüşsem. Çok dikkatli... Her şekilde dikkatli olmalı.

ALINGAN ama çok iyi görüyor, zor onun işi, duyarlı duyarlı, namuslu, işte gerçek ŞAİR, tanıdım onu. Çok çalıştı. ŞİŞİRİLMEDİ, bol bol var olan imajların peşine düşüp sahte şair, sahte okuyucu ilişkisini kurmadı.

ÖNEMLİ.

Yarın ne olacak!

Zürih, (1.10) 8 Ekim 1974

(Ece sabahın erken saatlerinde NARKOZ denemesi için uyutuldu. Saat 13.20)

Gözünü açtı "Bana ne yaptılar bunlar?" dedi. Kendinde değil, mekanik bir konuşma. "Zarfları çekmeceye koy!" dedi ama.

15.00'te gideceğim.

Ece uyurken Zürih'e, merkeze indim. Zarf, gazete, kalem, ekmek, peynir, yoğurt.

Kitapçılara uzun uzun baktım. Bir plak evinde "Lotte Lenya"yı dinledim: "Von dem Erturunkenen Mädchen. Song einer Deutscher Mutter." Bir yüzü dinleyip çıktım. Vitrinlere baktım. Sokaklar oldukça tenha. Bir iki İtalyan işçi kadın. Az biraz talebe.

Tramvayla hastahaneye geldim. Ece'ye 15.00'te gideceğim. UYUSUN tabii.

Soğuk, vücut adapte olamadı buradaki ısıya. Araba, motosiklet sesleri, ara sıra tramvay, uzak bir inilti, –çın... durak sesi.

Boğazım yanıyor dün üşüttüm.

HASTANE.

Ece uyandı. 2 tümör varmış, sağda, solda. 2 tümör aynı anda ameliyat edilebilir mi?

Prof. YAŞARGİL gelecek. Koridorda rastlaştık. Ona Can'ın selamını söylemeli. Parayı –1000 Frank– sormalı, sormamalı. Gelmişse o sözünü eder mutlaka.

Dr. Yaşargil geldi.

"Ece wird morgen operiert."[9]

Onu, eyvallah demeden, uykuda bıraktım.

İYİ ŞANSLAR ECE.

Ali'nin treni geç geldi. 21.28. Çarşamba.

Mövenpick. Otelde 01.00'e dek konuştuk. Sabah Gönenç telefon etti, yarın geliyor.

Sabah kahvaltı. Kahve. Pastahane. Yağmur. Şapka aradık. Ali benim balıkçı kepe göz koydu. TRAMVAY.

Ece 08.30'dan 15.00'e dek ameliyathanede kaldı. 15.15. YAŞIYOR. Odayı değiştirmişler. Uyuyor. Plastik bir insan, manken gibi. Bıyıkları çöpçü bıyığı gene...

Kardeşim Ali (Özdamar) otel odasında.

Telefon için bekleyeceğim. Yarın sabah en doğrusu.

(RESİM 10/ DEFTERDE VAR)

Çarşamba, gece 11.20.

Ece yatakta, uyanmış, konuşamıyor.

Zihin fırıl fırıl işliyor, sanıyorum kafasının kazınan yerini kaşıdı. Terlerini sildi. Ali'nin elini tuttu. İşemek istemediğini işaretle anlattı. Uykuya girdi-yeniden.

Perşembe.

Gönenç telefon ederse hastahaneye yollanmalı. Ece de bekler bizi.

Ali ile sabah 11.00'de Ece'ye gittik. Çok iyi. Gece gelişimizi hatırladı.

Robdöşambr götürdük. "Gazete var mı, gazete?" dedi. Elinde bir ayna tutuyordu, ağzı hafif çarpılmıştı. Gözü (sağ) kapanmıyordu. Gözü eliyle kapıyor. Göze yapıştırılan bir koruyucuyu kaldırıp atmış. Gönenç ve Tuncel Kurtiz'le ona geleceğimizi söyledik.

Ali ile caddelerde dolaştık. Cadde ortasında bir kanepeye oturduk. Hava çok güzel. 15.09 treninden Tuncel'i ve Gönenç'i aldık. Kahvede oturuş.

Ece'ye geliş.

Yolda, Ankara'da arkadan vurulan Koray'ın abisine rastladık. Konuşamıyordu. "Hadi, bize gidelim!" dedi.

Ece'ye geldik.

Ece, Tuncel'i Park Otel'de kimlerle gördüğünü bir bir hatırlamış.

Doktor Gazi geldi. Tüm doktorlar yok oldu. Biz dördümüz sakindik. Benim elimi bir iyice sıktı. Adam çok hoş. Elleri çok güzel. "Sizler sanatçısınız, belli..." dedi. "Merak etmeyin, hastanıza bakıyoruz efendim!" dedi.

Ben fena oldum. Kusmak istiyordum. Ece'nin dişlerinden dördü eksik. Gazi'ye sormalı, yaptıralım mı, diye.

Ece bana cumartesiye dek izin verdi. Ona, cuma günü geleceğim, dedim.

Dördümüz üç güzel lokanta değiştirip şarap, kırmızı-beyaz, sümüklüböcek yedik.

Tuncel'le benim sesimiz bol bol çıktı. Çünkü Türkiye'de aynı çevrede, boktan, sonuçta işe yaramaz, lafa yarar çevrede yeşermiştik.

–ISRAR– Sevgili arkadaşlardan, Saint Gallen'e gittik.

Çok iyi oldu.

İtalyan usulü mutfak. Tereyağ, peynir, limonlu enginar, rakı, elma suyu.

Ulvi Uraz... HİKÂYE, geçmiş ola.

Geceye meydan okuyup uyudum. Sabah 04.30.

Sabah erken, 08.00.

Uyanıp şehre inmek, poğaça almak istedim, burası Kuzguncuk değil. Uykuya devam.

Cuma, 11 Ekim

10.30'da kalkış. Kahvaltı.

Migros.

İnce merdivenler-ağaçlar, Tapi-panosu Şehir Tiyatrosu'nda, yarım milyona. İspanya İç Savaşı'ndan sonra kızıl bayraklar, siyah yaralarla dolu kızıl bayraklar...

Altında saat, komik olur (enstitü sergisi) görüntüleri.

Kahve. Sıcak peynirli börek. Trenle şehre dönüş.

Ali yoruldu.

Ece.

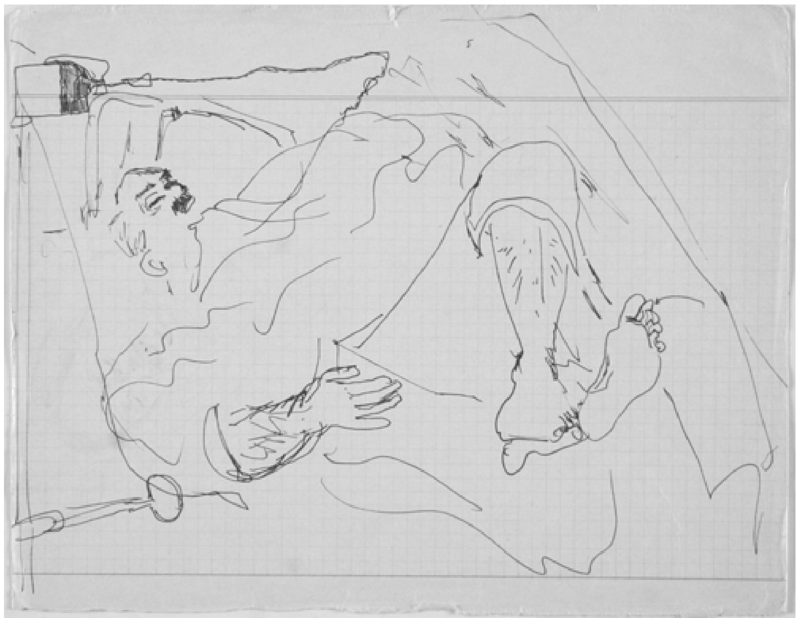
Gazi, Ece’yi şikâyet etti. Kolundaki, gözündeki engelleri kaldırıp attı diye. Konsolosluğa bir mektup yazmış. Pazartesi Türk konsolosluğuna gideceğim. Tasdik edilen mektubu Fikret Otyam’a yollayacağım.

Gazi elimi uzun uzun sıktı. Sıcaktı elim, onunki daha soğuk, istekli, hoşlanmış.

Ali, Ece’nin yanındaydı.

Ece’nin gözü bantlı, ağız çarpık. Gazi, yüz reflekslerini kontrol eden sinirin transparal hale geldiğini, hasta 60 yaşında olsaydı ameliyatı yapmayacağını söyledi. “Ama genç adam, devam ettim,” dedi.

Ali ile acele otele geliş. Ali anneme yazdı. Yoruldu güzel Ali’m. “Bahnhof’a hangi tramvayla ineceğim?” dedi. 10 numarayı iyi tanımıştı. Dün gece ekstra bir geceydi. İçki, su gibi giden. Tuncel’le benim için daha kolay, çok iyi tanıdığımız tipleri getirdik (konuşmalarımızda) Zürih’e, ameliyat masasına yatırdık.

Ali gitti, pencereyi açtım, yola baktım. Yağmur. Geçen, hızla geçen arabalar. Oda. Duman –darma. Mathias'ı aradım, meşgul, odayı düzenledim.

Mathias'la görüştüm. 21.00-21.30 arası beni alacak (Tezer Özlü'nün arkadaşı.)

Not alırken geldi.

İspanyol şarabı içmeye, gölün geçmediğim kıyısına gittik, dar, filmlik sokaklar.

Meyhanede, neden sonra, birbirimizi yedi yıl evvel İstanbul'dan tanıdığımızı, iki gün üst üste adaya gittiğimizi, hatırladık. Hatta fotoğrafı bile var bende. Çengelköy'de... Sandıkta.

İyi, yumuşak bir akşam.

Yarın cumartesi, ona gideceğim, beni 17.30'da alacak.

Gece:

Canlara mektuba devam etmeli!

SAMSUN sigarası içiyorum.

BİZİM GİZLİ İŞSİZLERLE beraberim.

Cumartesi

Cevat Çapan'ın kayınbiraderinin arkadaşı TUNÇ geldi. JÖNTÜRK TEVFİK BEY.

SONRA NAMLI KABADAYI İDRİS.

Karnına bıçak atmışlar.

1962'de hapiste yatmış. Aralıklı olarak 9 yılı hapislerde geçmiş.

Alkol çok alıyor.

İyi huylu bir haşarı adam. Kendini yemiş.

Mathias geldi.

Evi güzel – küçük bir Boğaziçi. Malum wurst yedik, şarapladık. Almanca içinde sık sık gülüp neşelendiğim sözcükler Türkçede beni sıkıntıdan patlatabilir.

Pazar. Gece

Akşam dışardayken üç telefon gelmiş. Osman konuşmuş. Sabah bana seslendi. “Birtakım telefonlar oldu, gel, konuşalım...” diye

Kahvaltı. Üç telefon. (Can, Onat) Göktürk (Akşit). Seran.

Akşit Göktürk gelecek Pzt. Salı, Ece’ye.

Gönenç telefon etti.

Tunç “ “.

Sümer “ “. Otele gelecek.

Telefon bekle bekle. Saat: 21.00.

Hava yüzü göremedim. Erkenden uyumalı, daha az yaşamış olsam, böyle bir gün kalbimi ağrıtırdı. Katıyım, yani normal.

(Defterin bir yaprağı yırtılmış.)

Ece’ye uğradım. Gazi ile konuştuk. “Hastamız iyi!” der.

Ece’yi bıyıklarından öpüp otele geldim.

Sümer’le evine gidiş.

TARHANA ÇORBASI-PİZZA.

Mektup yazdım. Taksiyle dönüş.

Gece okudum. Saat: 03.00. Uyumalı.

Sevgi Özdamar otel odasında, Zürih 1974.

Salı, 15 Ekim 1974

Mehmet uyandırdı. Sabah, 07.30. Kahvaltı. Mehmet'e gözlük almaya şehre – KOCHOPTİK'E gittik.

Babası ne Laz mütahit firma ha!

2. bir doktora gitmemek için gözlükçüye neler sordurdu bana. Sol elini pantolon cebine iyice sokup bir zarf çıkardı, buruş buruş. İçinde MARKLAR, DOLARLAR.

Mehmet'e veda.

– Ece'yle 1 saat gevezelik.

– Şehre indim-

– Otele yorgun döndüm.

Şehirde güzel bir parkta sigara içtim. Haritaya bakmalı. İncelikler çoğalıyor.

2 İtalyan, hortumu pipileri gibi kullanıyorlardı yolda. Dün gelen boyalı kokana bayan para vermemek için yürüyüş yapıyor. Her gördüğü ufak eşyayı önce dolar, sonra İsrail parası içinde hesaplıyor, bir No – Nein – Nein sesleri çıkarıyordu.

... Sinema Tek'ten telefon etti, Onat'la konuştuk.

Semra eve dönmüş.

Babaannem Çengelköy'de kalıyormuş.

Ecevit'in teklifiyle devlet Ece'nin bundan sonraki bakımını üzerine almış.

Ece üç ay daha kalabilirmiş. Gazi ile konuşmalı bu meseleyi.

Mathias gelecek.

Ece'ye üç mektup var.

Annesi.

Mehmet.

Önay (Sözer).

Ece’ye Mathias’la gittik. Hastahaneden sonra Bodega’ya gittik. Oturalı 5 dakikayı geçmemişti. Az ilerde arkası bana dönük biri KİTLE gazetesi okuyordu.

Heyecanlandım.

Omuzunu elledim, yüzünü kaldırdı. Uzun bıyıklı bir İsviçreli. Ama ne sevimli. Türkiye’den gelirken almış Kitle’leri oturup okudum.

Masamıza geldi. Üniversitede matematik asistanı Joos. Şarap ısmarladı.

Mathias, iki kız, Joos, ben ordan ara sokaklara dalıp tavuk ciğeri yenen ucuz bir lokale gittik.

Sonra Mathias, iki kız gittiler. Joos motosikletini aldı. Yolda onu bir duvar dibine kilitledi. Otele kadar yürüdük. Gece görüntü ıssız, sessiz, yeşillikler içinde enfes tabii.

Gece çok güzeldi.

Çarşamba, 16 Ekim 1974

Sabah Akşit Göktürk geldi. Ne sevimli, sakin, bilgili, genç adam. Ece iyi.

Otele döndüm, ağda yaptım, uyumaya çalıştım. Mathias aradı. Akşam 20.00’de Bodega’ya gelemeyecekmiş. Ben giderim. Joos gelecek ya.

Tunç (Okan) aradı. Ece’nin diğer küçük tümöründen söz etti. Yarın 11.00’de Ece’ye gelecek.

Bodega’ya gittim. Joos geldi. Beni tanımadı. Görünce şaştı. Çay içiyordum. Şarap içtik, sokaklarda dolaştık. İtalyan restorana beni davet etti, yemek yedik. Otele dek yürüdük. Motorla 15 km, evine varmıştır şimdi.

İch habe ihn sehr gern. Sogar wenn er eine Möglichkeit findet in der Türkei an der Universitet zu arbeiten er kamm nach İstanbul. Es wäre

schön.

İch will mit ihm zusammen sein. Morgen gegen 10 Uhr. Wird er mit mich telefonieren. İch warte auf.

Otelde içki içen İspanyol işçilerine rastladım. Açık saçık konuşmaya dalıyorlar hemen.

Gazeteler var, okumalı.

Ein schönes Abend-

Perşembe, 17 Ekim 1974

Aydın Emeç ve karısı geldiler.

Sabah 10.00'da Joos aradı.

12-12.30 arası Central'de buluşacağız.

Ece'ye gittim. Bugün posta yok. Ece yorgun ve sinirliydi. Dün gece bir cadı karı ona hemşirelik etmiş, zorlamış anlaşılan.

Onu uykuya bıraktık.

Şehre indik, Aydın Emeç ve karısıyla. Karısı üzüldü. Benim ilk ameliyat günü sonrası mide bulantım gibi...

Central'de. Joos geldi

Aşağı yukarı üç saat Ece'nin kitabını birlikte okuduk. Kitabı eve aldı. Bu akşam okuyacak. Bir komünist kitabevine gittik, bir tiyatro gösterdi bana.

Ali, Joos'la arkadaşlığımdan memnun.

Ece'yle bir ev tutacağız.

Ece'ye gittim. 3-4 saat oturdum. Sıkılıyor. Yazı yazmak, okumak istiyor. Ece'yi ömrüm boyu unutmayacağım. Bugünlerin kıymetini bilmeliyim. Böyle zengin, akıllı, bilgili, dürüst, zeki ŞAİR bir adam. Ben onun yanındayım. Bu ne zengin bir dünya. Onu ihmal etmemeliyim. Uzun süre yanında kalmalıyım. Canımın içi ECE AYHAN. NÂZIM HİKMET'in

sentaksının Osmanlı kültüründe kaldığını CUMHURİYET ŞİİRİ SENTAKSININ henüz bulunamadığından söz etti.

Meyva yedi. Yemek yiyemiyor. Yiyip güçlenmesi gerekir oysa.

Akşam 21.00'de otele döndüm. Yarın Ece'ye pirinç götüreyim.

Yemekte, telefonlar arka arkaya geldi...

Sümer'e, Mathias'a, Ali'ye telefon ettim. Alişim bana kitap ve plak gönderecek, posta ile. Joos 5-6 yere telefon etmiş, Ece'ye pansiyon aramış, ayrıntılı bilgi verdi.

Joos Joos Joos

Ece ve hemşire.

Gece 12.30'da İstanbul telefonunu iptal için santrale indim. Bir İspanyol, iyi dil bilmiyor. Ama Franco'ya karşıydı. Lorca'yı biliyordu. O halde konuştuk sayılır.

MEHMET UZUNAL

MÜHÜRDAR, DR. ŞAKİR PAŞA SOK., N0. 7, HUZUR APT. D. 12

MODA - İSTANBUL

JOOS HEINTZ

MARGRITSTR 3

8304 Wallisellen

Tel: 8300092 İSVİÇRE

HOTEL BASILEA 474250 / 315 Herrn. EMEÇ

C. ENARO., F. FUENTES Tel: 343171

WERMUTLICH ENDE OKT.

Münstergasse 20, 3. Stock

Gece 01.00. Yan odada birisi müthiş horluyor.

Otele çıkan yokuş boyunca dünyanın en güzel sonbaharını, renklerini gördüm.

Ağaçların altında dönerek sarılıktan altınlaşan sevinci gördüm.

ANONSE AUFGEBEN! (Ev arama ilanı)

FÜR ZWEİ MONATE SUCHE EİNE MÖBİLİERTE ZWEİ ZİMMER WOHNUNG. UM ETH HERUM İN DER UMGEBUNG VON DER HOCHSCHULE

PREİS BİS 800. MİT TELEPHON.

VERBİNDUNGS NUMMER İST. 326580. Frl. SEVGİ

Frau 269 30

Kontonspital 20 Frank mit Frühstück.

Adress:

Tram: No.7

Ottickerstrasse, 4 Häuser abwärts neben Hotel Reks.

– Stamfenbach str. Bäckenhof (Tramhaltestelle)

– Wochnungvermitlungs Büro.

Cuma, 18 Ekim1974

Sabah. Joos telefon etti. Türkçe konuştuk. “Başım dönüyor” dedi, telefonun sonunda küçük bir tuzak kurdum ona. “Gözlerinden öperim”, “Ben de senin ellerinden öperim”, “Ben senin yanaklarından öperim”, “Eee, bana bir yer bırakmadın!”, “Ben de seni ağzından öperim”. Bu şakaya gelişi zekilik elbet.

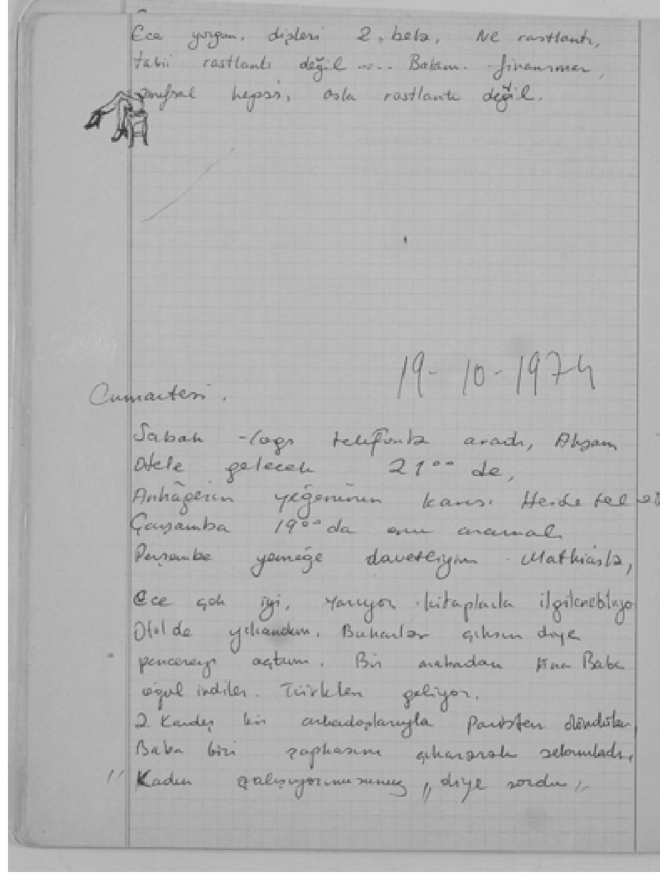
Ece’yle birkaç saat oturduk. Ev aramaya gittim, çok yoruldum.

Akşam konser.

Bethooven, Mozart, Schumann.

Yaşargil ve karısı da ordaydı. Dört kez karşılaştık.

Ece yorgun. Dişleri ikinci bela. Ne rastlantı! Tabii rastlantı değil, bakım, finansman... Sınıfsal hepsi, asla rastlantı değil...

Ece yorgun, dişleri 2, bela, Ne rastlantı,
tabii rastlantı değil ... Bakım - finansman,
cinsel hepsi, asla rastlantı değil.

Cumartesi. 19-10-1974

Sabah Joos telefonla aradı, Akşam
otele gelecek 21⁰⁰ de,
Anhäger'in yeğeninin karısı Heide tel etti
Çarşamba 19⁰⁰ da onu aramalı
Perşembe yemeğe davetliyim Mathias'la,

Ece çok iyi, Yazıyor kitaplarla ilgilenebiliyor
Otelde yıkandım. Buharlar çıksın diye
pencereyi açtım. Bir arabadan Ana Baba
oğul indiler. Türkler geliyor.
2 Kardeş bir arkadaşlarıyla Paris'ten döndüler,
Baba bizi şapkasını çıkararak selamladı,
" Kadın çalışıyormusunuz " diye sordu "

Cumartesi, 19 Ekim 1974

Sabah Joos telefonla aradı. Akşam otele gelecek, 21.00'de.

Anhägger'in (Robert) yeğeninin karısı Heidi telefon etti. Çarşamba 19.00'da onu aramalı. Perşembe yemeğe davetliyim Mathias'la.

Ece çok iyi. Yazıyor, kitaplarla ilgilenebiliyor.

Otelde yıkandım. Buharlar çıksın diye pencereyi açtım. Bir arabadan ana, baba, oğul indiler. Türkler geliyor. İki kardeş arkadaşlarıyla Paris'ten döndüler. Baba bizi şapkasını çıkararak selamladı. Kadın "Çalışıyor musunuz?" diye sordu.

Ece'yle İsviçre üzerine laflıyoruz. Dedim ki: "İsviçre'de hiçbir ihtilalci dâhi çıkmadı ama bir gün İsviçre'yi solculara, ihtilalcilere yataklık suçundan yargılayacaklar."

Dün akşam konserden dönerken nefis ışıklı bir bina gördüm. “Aaa, bu ne?” dedim, “Müze, opera binası falan mı?” Banka imiş.

Semra’ya mektup yazacağım.

Yaşargil geldi. James Joyce’un mezarına gideriz Ece’yle. Burda tepelerdeymiş.

Ece, Spiegel’i okudu bitirdi bile. 20.30’da eve – otele geldim. Anahtarımı isterken Joos uğradı. Uzun bir parkta yürüyüş. Uzun ağaçlar, iki tarafta nehir, işçi mahallelerine doğru yürüdük. Bir yere daldık. Alkolik işçiler. Kanları emilmiş İspanyol işçileri, İtalyanlar. İsviçreli işçiler bana bakıyorlar, aralarında konuştular ama anlamadım.

Ordan ikinci bir yere daldık. Lumpen proleterler ve proleterler. Yaşlı, genç, şişman, ince, uzun kısa, erkeklerin elleri kadınların kalçasında. Uzun saçlı yarı politik lumpenler. Yürüdük, köprü-köprü yanyana iki köprü altından akan sular iki ayrı nehirmiş.

Yokuşu tırmandık. Otel. İspanyol arkadaş oturuyor. Büroda gece 24.00’ten 07.00’e dek onunla lafladık. Restaurantta çalışanlar Frankocu imişler. Bana aşk yapmaktan anlatıyorlar.

Condrado –İspanyol– solcu işçi. Bize gizli ? litrelik şarap açtı. Parasız. Joos’la uzun sohbetledik. Babası İspanyol İçsavaşı’nı görmüş. Ben “Baban da şahsen katılmış mı?” dedim. Hayır. “Araba satmak için ordaymış.”

Joos, ezanın Arapça okunup Kuran’ın Türkçeye çevrilmesinin hâlâ gerçekleştirilememesini blödsinn[10] olarak yorumladı.

İch fühle mich müde. So irgendwie bin İch schlafen gekkommen. Er auch.

İçiçe iki kaşık gibi.

Tagsüber. Es ist 9 Uhr. 10 vor 10, Eine feine nacht hanheett.

20 Ekim 1974

Arif Çağlar telefon etti. Kızıyla geldi. Regina.

Ece’ye çıktık. Konuştular. Onlara gittik. Kardeşi bereyle tıpkı Castro. Türkiye yüzme şampiyonu. 10 aydır burada YÜZ ME ! öğreniyor.

Alman Dili için de fiiller arasında.

Zengin çocukları oldukları belli.

Sonra KURT. Bütün gün onunla lafladık.

PETER STEIN

ALLEIN TANNER

BERT. BRECHT

IN DER MITTE DER WELT filmi üzerine. Beş aşağı beş yukarı aynı, dass selbe meinunge haben wir.

Arif Berlin'e yolcu.

4 nolu tramvay. Richtung Tiefbrunnen. Am 4 Haltestelle steig auf. Burası ABONOZ SOKAĞI imiş anlaşılan. Bir herife yol sordum "Senle bir anlaşalım" diye karşıladı ama yolu da gösterdi.

Börek ve bol bol çay.

Kız Viyana'da okurken DİANA-UMAY'ı Ali'yi, Hüseyin'i (Tüzün) tanımış. Önay'ın (Sözer) karısı Gülbin'i... Çok yüksek sesli, günlük konuşması.

Tramvaya atladım. Yorgunum. Ece'ye geldim. Ece'ye sabah ışığının parçalanışını anlattım. /Sarı/Beyaz/Kırmızı/Siyah/

Motosiklet beyaz ışıktan geçip gitti.

Bu ışık –motosiklet– Lenin'in bisikleti.

Ece'ye anlattım. Ece, devrimci liderlerden konuşunca fikri sabit halinde kuru solculuk diye içten içe kaygılanıyor olmalı. Ama Joyce ve anıları mesela Ezra Paund'dan ne kadar hoşlanılırsa Lenin'in bisikletinden aynı sevgiyle söz edilebilir.

Ece: "Ben kendimi nerede büyüleyeceğimi bilirim, Lenin'in bisikleti filan yoktu. Var olan votkasıydı. Kafayı çekerdi."

Ben de buna inanmıyorum. Kafayı çekmez ama belki bol votka içerdi.

Neyse, Ezra Paund Joyce’a Joyce diliyle bir mektup yazmış zamanında. Ece, Renoir’ın, “Bir İngiliz Ailesi” ve “Hindistan’da Çuval Ticareti” filmini anlattı. Zihin çok iyi. Sesler, renkler, ritm, enfes bir anlatım her defaki gibi.

Yorgunum. OTEL. Gulaş ve pilav yedim. Evvelsi gece restauranttaki adam (Mel Ferrer) güzel bir kazak giymiş. Bugün kayağa gitmiş. Bira ısmarladı. Bugünkü yabancı işçilere EVET-HAYIR oylaması için.

“Evet dersem insanlık adına yanlış, hayır dersem proletarya (politika) adına yanlış,” dedi Mel Ferrer.

Saat 21.00’den beri yataktayım.

Ali ve Tunç telefon etti. Bizi iki hafta içinde Neuchatel’e davet ediyorlar.

Kitaplar yarın gelecek.

Düzensizlik. Çalışma ortamı ev olabilir ancak. Otel sistemi başka.

Arif Çağlar’ın kardeşi Türkiye Yüzme şampiyonu Atila Çağlar. Bana gangster pantolon lastiği ve bir de Wörterbuch verdi.

[Defterin bir yaprağı yırtılmış.]

ARİF-ATİLA ÇAĞLAR

BREİTENSTRAßE. 9

8037 ZÜRİCH

tel: 440076

REGİNA SCHUIDEL

ALBİSTRASSE 98

8134 Adlisvil

tel: 701676

CURT FENR

7 GEİGER GASSE

8001 ZÜRİCH

ART RİNGGER

FREUDENBERGSTR. 103 (5 Nolu tramvayla gidilecek)

ZÜRİCH Tel: 281318 (Die Mutter)

Tel: 282223

Rosmarie Brechbühl Tel. (055) 255132

Belsitostr. 20 Schriftsteller Frau.

8640 Rapperswill

Reiner E. Bressler tel. ev

Niederweg 2 (01) 97 93 46

8907 Wettswill

Roger Bauol tel ev:

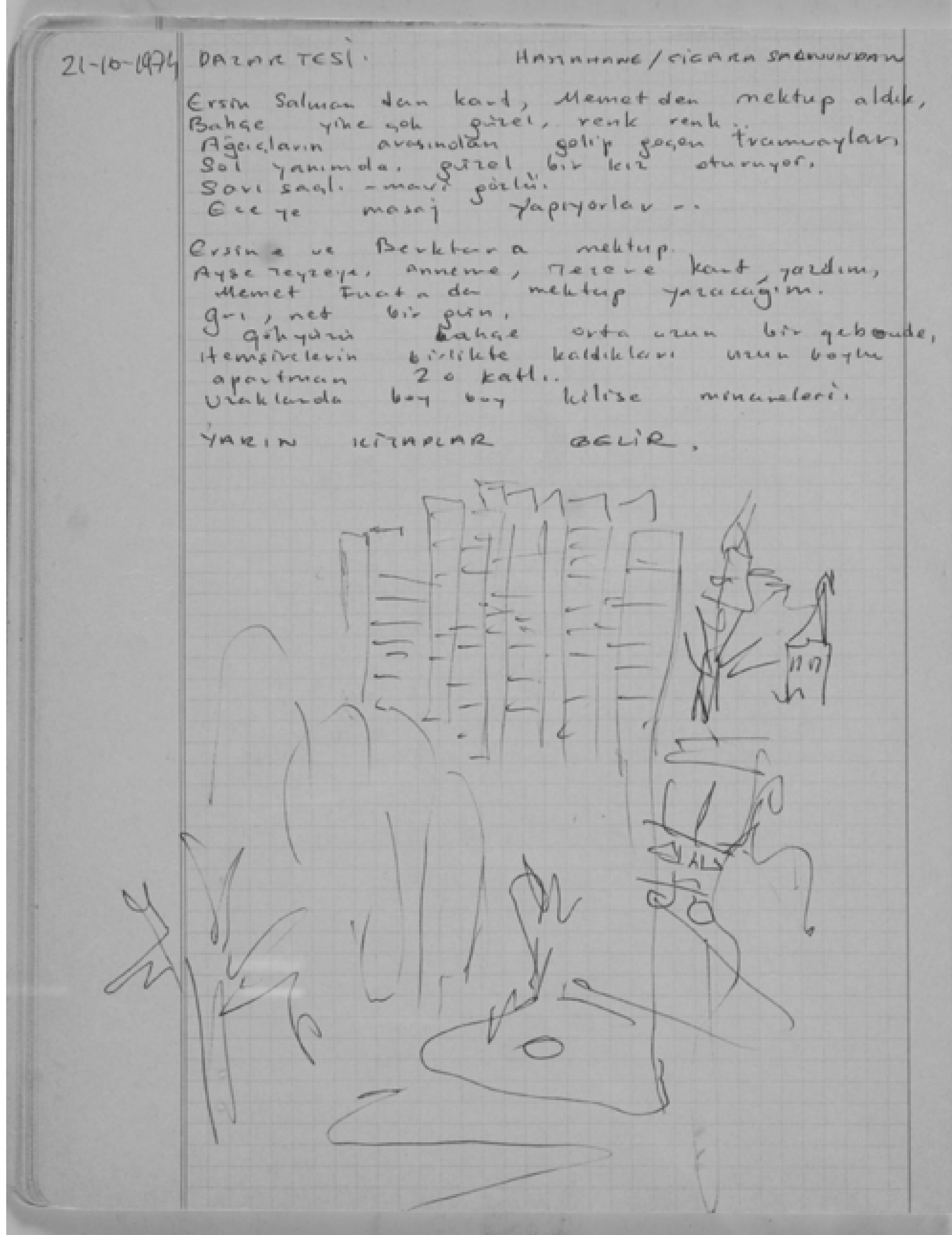
Feldeggstr. 79 474329

8008 Zürich

KURT Tel: 470757

Pazartesi, 21 Ekim 1974

HASTAHANE/CİGARA SALONUNDAN

21-10-1974 PAZARTESİ. HASTAHANE/CİGARA SALONUNDAN

Ersin Salman dan kart, Memet den mektup aldık,
Bahçe yine çok güzel, renk renk..
Ağaçların arasından gelip geçen tramvaylar,
Sol yanımda, güzel bir kız oturuyor,
Sarı saçlı - mavi gözlü.
Ece ye masaj yapıyorlar..

Ersin e ve Berktan a mektup.
Ayşe Teyzeye, Anneme, Tezere kart yazdım,
Memet Fuat a da mektup yazacağım.
gri, net bir gün,
gökyüzü bahçe orta uzun bir gebäude,
Hemşirelerin birlikte kaldıkları uzun boylu
apartman 20 katlı..
Uzaklarda boy boy kilise minareleri.

YARIN KİTAPLAR GELİR.

Ersin Salman’dan kart, Mehmet’ten mektup aldık. Bahçe yine çok güzel, renk renk.

Ağaçların arasından gelip geçen tramvaylar.

Sol yanımda güzel bir kız oturuyor.

Sarı saçlı-mavi gözlü.

Ece'ye masaj yapıyorlar.

Ersin'e ve Berktan'a mektup.

Ayşe teyzeye, anneme, Tezer'e (Özlü) kart yazdım.

Memet Fuat'a da mektup yazacağım.

Gri, net bir gün.

Gökyüzü, bahçe, orta uzun bir gäbeude.

Hemşirelerin birlikte kaldıkları uzun boylu apartman 20 katlı.

Uzaklarda boy boy kilise kuleleri.

YARIN KİTAPLAR GELİR.

Asistanlar viziteye geldiler. Toz oldum. Bu oda artık PRİVAT da değil.

Asistanlar: Türk, İtalyan, Japondular.

Ece: "MİSAFİR SANATÇI BUNLAR, ACABA KONSER DE VERİYORLAR MI?" DEDİ.

RADYODA HOCH DEUTSCH.

Otelde:

Saat 20.30. Can'ın kitabını okuyor ve Paul'e anlatıyordum. Okumaya devam ederken Can'dan telefon geldi. İstanbul'dan Celil'lerden.

Can der ki:

– Ece ve ben bir eve çıkalım.

– Masrafları hastahane, hasta ve refakatçiyle birlikte hastahane masrafı gibi göstersin.

– 2. ameliyat meselesini merak ediyorlar.

– Ben çarşamba ve cumartesi akşamları Neşe ve Celil’e telefon etmeliyim. Teferruatı mektupla bildirmeliyim Can’lara.

Herkes iyi. Can, Ece’nin annesini hemen her gün görüyor.

Babaannem ve Semra iyi.

Neşelerin selamı var.

Joos gitti 04.00’te.

Konuşma süresince Can’ın fotoğrafı –Bir Siyasinin Şiirleri– arka kapakta karşımdaydı.

Hunziker Ernst

Riedenerstr. 12 Wallisellen 830 22 56

– Kendime benzeyen bir kızın gençliği kıskandırmadı, burktu beni.

Hunziker Ernst
Riedenerstr. 11 Wallisellen 830 '22' 56

Kendime benzeyen bir kızın gençliği
kıskandır mı dı burktu beni.

Schatte

Kiki de Montparnasse MAN RAY

Günlüğün son sayfası: Kiki de Montparnasse (Fotoğraf: Man Ray).

E. AYHAN ÇAĞLAR, YALIBOYU C. 60/9 KERVAN APT.

UÇAKLA
MIT LUFTPOST

E. SEVGİ ÖZDAMAR
FÜRSTENWALL 163
4000 DÜSSELDORF 1
ALMANYA

ECE AYHAN'IN MEKTUPLARI

(İlk mektup İstanbul Beylerbeyi'nden gelmiş, Kadıköy'den postaya verilmiş.)

ECE AYHAN ÇAĞLAR

YALIBOYU CAD. 60/9, KERVAN APT.

Beylerbeyi – İstanbul

Frau EMİNE SEVGİ ÖZDAMAR

FÜRSTENWALL 163, 4000 DÜSSELDORF 1, ALMANYA

16. 11. 1991 – İST.

SEVGİLİ SEVGİ

MEKTUBUNU ALMIŞTIM. SULTANTEPE'DEKİ EMLÂKIN KİRALARINI, GÖNDERMEN İŞE YARADI ÇOK! GEÇEN YIL BERLİN'DE 'ALMAN' ARİF'İN BANA ALDIĞI EL ÇANTASINI ÇALDIRMIŞTIM ÇÜNKÜ.

SON ÇIKAN ŞARKILARDAN 'ÇANAKKALELİ MELAHAT'I GÖNDERİYORUM. ELİMDE BÖYLE 3 KİTAP DAHA VAR, HATTA 4 DE DENEBİLİR. AMA BÜTÜN SOSYAL BÜROKRATLAR, BİLİYORSUN ARAM İYİ DEĞİL, SÖZGELİMİ "a dergisi" GRUBUNUN HEMEN HEMEN HEPSİ ÜÇ KÂĞITÇI VE SAHTEKÂR ÇIKTI, BEN BUNLARI İŞTE DERGİLERDE YAZIYORUM. (KONU YALNIZ ONAT KUTLAR SİNAMATEK FİLMLERİ HIRSIZLIĞI; HİLMİ YAVUZ'UN SAHTEKÂRLIĞI, YILIŞIKLIĞI FİLAN DEĞİL BENCE.) BUGÜNLERDE HASAN ÂLİ YÜCEL'İN GEÇMİŞTE PERTEV NAİLİ BORATAV'I, NİYAZİ BERKES'İ, BEHİCE BORAN'I, İLHAN BAŞGÖZ'Ü İŞTEN ATMASIYLA UĞRAŞIYORUM. KLASİKLER LİSTESİNİ DE O ZAMANLAR HİTLER ALMANYASI'NDAN TÜRKİYE'YE KAÇAN ALMAN YAHUDİLERİ HAZIRLIYOR; RUS YAHUDİSİ EROL GÜNEY'İN BİLE KATKISI VAR. [.....]

MEKTUPTA, BÖYLE BİR KONUYA AĞIRLIK VERMİYORUM ŞİMDİ, AMA <u>TEMEL</u> GÖRÜŞÜMÜ DE SÖYLEMEDEN EDEMİYORUM SANA. YAKIN ÇEVREMİZDEKİ HEMEN HEMEN BÜTÜN ARKADAŞLAR (a dergisi grubu, sosyal demokratlar, edebiyat çevresi...) YA HIRSIZ, SAHTEKÂR ÇIKTILAR GİDEREK. SOMUT ÖRNEK OLACAK AD BİLE VERİYORUM SIK SIK. SONRA BUNLAR BİLDİĞİMİZ ANLAMDA DEMOKRAT DA DÜRÜST DE DEĞİLLER.

BEN EN ÇOK ŞİMDİ FRANSIZ FİLMLERİNE GİDİYORUM; FRANSIZ KONSOLOSLUĞUNDA- TAKSİM'DE. PAZARLARI DA AKŞAMLARI GALATASARAY'DA ESKİ "CUMHURİYET" MEYHANESİ. AKM'DE DE KONSERLERE. CAZ KONSERLERİNE BİLE GİDİYORUM VALLA.

SİVİL ANAYASA YAPILSA HEMEN İYİ OLUR BENCE VE YİNE HEMEN VE BİR ACELE YENİ SEÇİM YASASI VE AYRICA GELECEK YIL SEÇİM. KEMALİZM'İN, ATATÜRKÇÜLÜĞÜN, GİDEREK İFLASI VE TASFİYESİ BENCE İYİ. 20 EKİM SEÇİMLERİ DE SONUÇ OLARAK BUNU GÖSTERDİ. KÜÇÜK ÖLÇEK OLARAK DA 'CUMHURİYET' GAZETESİNDEN ESKİ KEMALİSTLERİN AYRILMASI ÇOK İYİ OLDU – İ: SELÇUK, OKTAY AKBAL, M.C. ANDAY. GERÇEKTEN ÇOK ESKİMİŞLERDİ.

ERDAL İNÖNÜ VE SHP BÜTÜN PARTİ MODERN 'ŞİİR' VE MODERN DÜŞÜNCEYE AÇIK AÇIK KARŞI ÇIKIYORLARDI AKILLARINCA

BİR DE ALMANLAR İÇİN BİR ŞEY SÖYLEYEYİM; BİR SAPTAMA YALNIZ. BEN GEÇEN YIL BERLİN'DE NE TÜRK NE ALMAN OLARAK ŞİİRE İNCELİĞE RASTLAMADIM HİÇ. BERLİN'DE ALMANLAR ESKİSİ GİBİ AĞAÇLARDA YAŞIYORLARDI.

SEN DÜZYAZIYI SÜRDÜR ALMANCA OLARAK ZATEN TÜRKİYE'DE DE ŞİMDİ YALNIZ DÜZYAZI YÜKSELİYOR. AMA YİNE BERLİN'DE HİÇ ŞİİR VE ŞAİRİN OLMAMASI İLGİNÇ VE ANLAMLI. NE BİR TÜRK, NE DE BİR ALMAN ŞAİR VAR BERLİN'DE. YAKLAŞIK OLARAK DAHİ YOK YANİ.

AMA AŞAĞIDA, 'REN DÜŞÜNCESİ'NDE, BAK BİR ŞEYLER VAR; FRANSIZ SINIRINA YAKIN YERLER, REN BÖLGESİ.

BENİM HÂLÂ GENÇLERLE ARAM İYİ YİNE. ZATEN 50'NİN ÜZERİNDE HİÇ ARKADAŞIM YOK. HİÇBİR ŞAİRLE VE EDEBİYATÇIYLA GÖRÜŞMÜYORUM BİLE ESKİ.

ŞİMDİ "FUHŞUN ALTIN ÇAĞI, YA DA ŞİİRİN ALTIN ÇAĞI" ADLI YENİ BİR KİTAP HAZIRLIYORUM. TEZGAHTA DÜZŞİİRLER YANİ. BİR AYA KADAR BİTER HERHALDE.

DAĞLARCA'YA HÜKÜMET ŞAİRİ DİYORUM. İYİCE PÖRSÜMÜŞ VE DUMURA UĞRAMIŞ.

ANDAY'A DIŞ POLİTİKA ŞAİRİ DİYORUM.

YAŞAR KEMAL'E DE ROMANIN İBRAHİM TATLI SES'İ.

İKİNCİ YENİ AKIMI'NA DA BEN SİVİL ŞİİR AKIMI DİYORUM. ZATEN BİZ İKİ [.....] ÇIKTIK: DAĞLARCA'NIN "ÇOCUK VE ALLAH"I VE SAİT FAİK'İN "ALEMDAĞDA VAR BİR YILAN": DOĞRUSU BU.

AMA ÇIRILÇIPLAK BİR TÜRKÇE KULLANARAK.

YANİ DİYECEĞİM ŞU Kİ: SONUNDA KATIR DOĞURDU VE İKİNCİ YENİ ÇIKTI ORTAYA.

[.....]

GÖZLERİNDEN ÖPERİM.

SELAMLAR, SEVGİLER.

ECE AYHAN

(İkinci mektup da aynı adresten, aynı adrese yollanmış.)

4 OCAK 1992

SEVGİLİ SEVGİ

MEKTUBUNU ALDIM, ÇEKİ DE. (GEÇEN SEFER DE ALMIŞTIM, AMA O BİRAZ GEÇ OLDU.) ÇOK SAĞOL! SEN GALİBA HIZIRIN DİŞİSİSİN, NE ZAMAN, –YAKINMAM AMA–, BİR SIKIŞIKLIK OLSA, BÖYLE BEKLENMEDİK BİR ŞEY OLUYOR. SÖZGELİMİ, GEÇEN KEZ ÇANTAMI ÇALDIRMIŞTIM GALATA'DA, İÇİNDE PASAPORTUM DA VARDI, ŞEMSİYEM DE, TIRAŞ TAKIMIM DA! GÖNDERDİĞİN PARAYLA ONLARI ALDIM. BU SEFER DE EVDE, EKMEKLE BİBERLİ ZEYTİNYAĞINA TALİM EDİYORDUM, HİÇ DIŞARI ÇIKMADAN. ÜZERİNDE ÇALIŞTIĞIM ŞİİRLER DE BİTMİŞTİ. SENİN BU PARAN GELDİ DİŞİ HIZIR OLARAK.

ŞİMDİ İLKİ “BEYAZ”DA ÇIKACAK ŞİİRLERİN, PEK KİMSENİN OKUMADIĞI BİR DERGİ. “BİR ASKERİ ŞAİRİN ÖLÜMÜ!”

“BİR SİVİL ŞAİRİN ÖLÜMÜ!”

İŞTE NERDE YAYIMLANIR BİLMEM. ÖTEKİ ŞİİRLER DE.

NOT: LAF ARAMIZDA.B.A.Ş.Ö. ŞİİRİN DE “GENÇ KULAMPARALARIN, USTALARI SIKI KULAMPARALARIN GÖZLERİNİN İÇİNE BAKMASI” GİBİ ŞEYLER VAR. NEYSE Kİ, “BEYAZ” KIYIDA KÖŞEDE KALMIŞ, MARJİNAL BİR DERGİ, HEM DE ÜÇ AYLIK FİLAN.

İSTER İSTEMEZ YİNE SIK SIK YER DEĞİŞTİRİYORUM, NE YAPARSIN. BU GİDİŞLE REKOR KIRACAĞIZ GALİBA HA! 70-80’İ Mİ, 90’I MI BULDU BİLEMİYECEĞİM.

ÇANAKKALELİ MELAHAT’IN AVCILAR GİRİŞİNDEKİ ÜÇ KATLI EVİNE DE GİTTİM BİR GÜN. KAPISINI OTLAR BÜRÜMÜŞ AMA NEDENSE ANA CADDE DE –(KALMIŞ). BEN, ÇANAKKALE’DE CUMHURİYET ALANINA ONUN HEYKELİNİN DİKİLMESİNİ İSTEYECEĞİM. VALLA O DA BİR ANAFARTALAR KAHRAMANI DEĞİL Mİ? AVCILARDAKİ BU EVİ GÖRÜNCE, ANNEMMİŞ GİBİ DUYGULANDIM!

ÇANAKKALELİ MELAHAT’IN BÜYÜKPARMAKKAPI’DAKİ ‘ÇİFT KAPILI’ BU İSE DURUYOR. HASNUNGALİP’E 13, ARKASINDAKİ ANADOLU SOKAĞINDA 17 NUMARA. SANA, ROMANLARINA, DÜŞLERİNE DE, BİR GÖRÜŞ OLSUN DİYE ANLATIYORUM. ÇANAKKALE’DE CUMHURİYET MEYDANI’NA ÇANAKKALELİ MELAHAT’IN HEYKELİNİ DİKECEĞİZ YA. AMA KARŞISINDA DA PRİAPOS’UN HEYKELİNİ DE SEN DİK NE OLURSUN. HANİ LAPSEKİLİ (ÇANAKKALE BOĞAZI ÜZERİNDE BİR KÜÇÜK LİMANDIR LAPSEKİ). PRİAPOS’UN MALAFATI BOYUNDAN BİLE BÜYÜKMÜŞ, BU YÜZDEN ANNESİ ÇOK UTANIRMIŞ. İŞTE İKİ HEYKEL DE DÜNÜR OLACAK. TAM ÇANAKKALELİ MELAHAT BACAKLARINI AÇMIŞ OLARAK PRİAPOS’UN KARŞISINDA MALAFATININ KARŞISINA GELİNCE, ZİLLER ÇALACAK VE DE

IŞIKLAR YANACAK! (MİTOLOJİ SÖZLÜĞÜNDE PRİAPOS’A BAKIVER LÜTFEN.)

NOT: BERLİN’DE GROLLMAN SOKAĞI VE KUDAM’IN BİRLEŞTİĞİ YERDE SANDALYEDE UYUYAN KADIN HÂLÂ DURUYOR MU? BEN ONA ÇANAKKALELİ MELAHAT GALİBA DERDİM. İSTANBUL’A GELİR AYAK KALDIĞIM PANSİYONUN, SENİNLE OTURDUĞUMUZ KAH’URNIN SOKAĞI DA OLABİLİR. “BEWAG” MAĞAZALARI VAR HANİ KU’DAM DA. TELEFON KULÜBELERİNİN OLDUĞU YER. İŞTE BİR BAKIVER BERLİN’E UĞRADIĞINDA BİR GÜN.

SANA DÜZYAZI BİR KİTABIMI GÖNDERİYORUM. ASLINDA ADI SİVİL ŞİİR.

PARASIZ YATILILAR

M. FUAT- YAKIN AKRABALARDAN

K. İSKENDER – C. ERSÖZ

T. ÖZEN – A. SOYSAL

M. IRGAT – N. MARMARA

S. BAYDAR – AKTEDRON FİKRET

NİHAT GENÇ – Y. ATILGAN

Ş. MARDİN – İ. KÜÇÜKÖMER

İ. BEŞİKÇİ

M. TUNCAY

Ö. ULUÇ

KOMET

CİHAT BURAK

CİHAT ÖZEGEMEN

Y. TANYELİ

SEN YAZINCA HEMEN HESAP AÇTIRDIM SENİN GÖNDERDİĞİN PARAYLA YAŞIYORUM.

ECE AYHAN ÇAĞLAR

VAKIFLAR BANKASI

KARAKÖY ŞUBESİ

HESAP NO: 2008485

EH ARTIK 60 YAŞINA BASTIK EMİNE! HATTA YIL HESABINA GÖRE 61 DE DENEBİLİR.

PAZAR GÜNLERİ, AKŞAM, YİNE “CUMHURİYET’E” ÇIKIYORUZ GALATASARAY’DA. MUSTAFA IRGAT, TURGAY ÖZEN, AHMET SOYSAL GİBİ ‘BOYACI’LARLA.

PARASIZ OLDUĞUM İÇİN FRANSIZLARDA FİLM GÖSTERİLERİNE GİDİYORUM TAKSİM’DE.

YİNE “SOSYALBÜROKRAT” DİYORUM BİZİM ÜÇKAÂTÇI SOSYALDEMOKRATLARA!

VE YİNE “SİVİL ŞİİR’İN SİVİL ANAYASANIN PEŞİNDEYİM.

-BEN İKİNCİ YENİ AKIMI’NA “SİVİL ŞİİR” DİYORUM. İSTANBUL ÖZELLİYİ DE “DİSSONANCE – KAKIŞMA”. TABİİ “MUTASYON” DA VAR İŞİN İÇİNDE, YA ‘SIÇRAMA’. ATONALLİK DE VAR, PARASIZ YATILILIK DA...

EVET, ALMANLAR, ALMANLARDA HEMEN HİÇ MODERN ŞİİR YOK. HATTA ŞİİR YOK. AMA DÜZYAZI HER YERDE

YÜKSELİYOR. SEN YOLUNA DEVAM ET, HİÇBİR ŞEYE ALDIRMADAN. YENİ KİTABIN ÇIKINCA BANA HEMEN GÖNDERİVER OKUYAYIM. CUMHURİYET GAZETESİNE BİR YAZI DA YAZABİLİRİM.

NE TUHAF DEĞİL Mİ? BEN AŞAĞI YUKARI 10 YILDIR “BEYAZ”DA YAZARIM AMA KİMSENİN HABERİ OLMUYOR.

– YILLAR ÖNCE DE EN ÇOK PAZAR POSTASI’NDA VE YENİ DERGİ’DE YAZDIM. AMA NEDENSE SÖZLÜKLERDE BAŞKA BAŞKA DERGİ ADI VERİRLER HEP. HATTA İLGİNÇTİR, EN ÇOK ANKARA’DA MUZAFFER ERDOST’UN PAZAR POSTASI’NDA VE İSTANBUL’DA DA YİNE EN ÇOK MEMET FUAT’IN YENİ DERGİ’SİNDE YAZDIĞIM HALDE HİÇBİR ELEŞTİRMEN, YA DA EDEBİYAT TARİHÇİSİ BUNU YAZMAZ! NE İŞ!

BU YAZ GELİŞİNDE SENİ GÖREYİM YAHU! HATTA ECE OVASINA GELEBİLİRİM, ECE ABAT’A. ORADA, NE ZAMANDIR DÜŞÜNÜRÜM, ANNEMİN YALOVA KÖYÜNDE, YENİ ADI “AKBAŞ” MİTOLOJİDEKİ ADIYLA “SESTOS”TA BİR BAĞ EVİ VAR ESKİ, GİTMEYİ VE OTURMAYI DÜŞÜNÜRÜM YİNE BİR MİTOLOJİ: SÖZLÜĞÜ AL VE SESTOS’TAKİ HERO’YA BAK, LEANDROS’UN SEVGİLİSİ. İŞTE O KADIN BEY OVASININ BAŞINDA OTURUR.

– BEN BİR ŞİİRDE HERO’YU BİR AT’LA SEVİŞTİRİRİM. BULUNCA BENİM, –BENCE TABİİ– EN İYİ VE EN SIKI ŞİİR KİTABIM OLAN “ÇOK ESKİ ADIYLADIR’I DA SANA GÖNDERİRİM. SIKIDIR, ZORDUR, ÇETİN CEVİZDİR AMA, BÜTÜN ÖMRÜMDE KIVIRDIĞIM EN YETKİN ŞİİRLER, DÜZŞİİRLER ORADADIR BENCE.

– BİR GÜN BAKTIM AKHİLLEUS’UN HARASINDAKİ ATLARDAN BİRİ LEANDROS’MUŞ. BEN DE HERO’YU BİR AT’LA SEVİŞTİRDİM. ZEYTİN AĞACININ ÜSTÜNDE BİR PAPAZ DA ONLARIN ŞAKUR ŞUKUR SEVİŞMESİNİ İZLERMİŞ BENİM ŞİİRDE.-

VE YİNE İSMAİL BEŞİKÇİ’NİN ÜZERİNDE DURUYORUM. TÜRKİYE’DE ŞİMDİ YAMAN BİR ADAM VAR, BİLİMİN DE

ONURU!

LEYLA ZANA ORADAN, ONDAN ÇIKTI.

‘ÇIKTI’ DEYİNCE AKLIMA GELDİ: HANİ DOSTOYEVSKİ DER Kİ “BİZ HEPİMİZ, GOGOL’UN PALTOSUNDAN ÇIKTIK” – BİZ DE, İKİNCİ YENİ AKIMI OLARAK, S. FAİK İLE DAĞLARCA’DAN, [.....] ÇIKTIK: “ALEMDAĞDA VAR BİR YILAN” İLE “ÇOCUK VE ALLAH”. YANİ KATIR DOĞURUYOR!

YİNE KARGACIK BURGACIK YAZDIM SANA, ALDIRMA!

SANA SEVGİLERİMİ GÖNDERİYORUM SEVGİ. HOŞÇA KALASIN.

ECE AYHAN

(Üçüncü mektup, yine aynı adresten aynı adrese yollanmış. 28 Mart’ta yazılmış, 31 Mart’ta Çengelköy’den postalanmış.)

28 MART 1992
CUMARTESİ
YAĞMUR
İST.

SEVGİLİ SEVGİ!

MEKTUBUNU VE TABİİ ÇEKİNİ ALMIŞTIM EPEY ÖNCE. AMA "BEYAZ" ŞİMDİ ÇIKTI ANCAK, ŞIKLIKTA YAZMAK İSTEMİŞTİM DE.

ÇANAKKALELİ MELAHAT'İN EVİNDE YERİNDE OLMUŞUNA SEVİNİYORUM, SEVİNDİM. – KİMSEYİ YAKLAŞTIRMAZ YANINA O, İNANIYORUM. YİNE GÜNEŞ GÖZLÜĞÜ TAKIYOR DEĞİL Mİ! ZAMAN ZAMAN DEĞİŞTİRİR DE ONLARI. ALMANCAK ONA, DİKKAT EDERSEN, KORKA KORKA BAKAR. GÖRMEDİN! DEMİŞ DE ONU KIZDIRANLAR İKİ-ÜÇ KİŞİ O KARA

YİNE ÇENGELKÖY'E GELDİK SONRA DA, YUKARILARDA ELEKTRİĞİ VE SUYU OLMAYAN BİR ESKİ EVDE İŞTE. 14 NUMARALI GAZ LAMBASI IŞIĞI

28 MART 1992

CUMARTESİ

YAĞMUR

İST.

SEVGİLİ SEVGİ!

MEKTUBUNU VE TABİİ ÇEKİNİ ALMIŞTIM EPEY ÖNCE. AMA “BEYAZ” ŞİMDİ ÇIKTI ANCAK, BİRLİKTE YAZMAK İSTEMİŞTİM DE.

ÇANAKKALELİ MELAHAT’IN[11] BERLİN’DE YERİNDE OLUŞUNA SEVİNİYORUM, SEVİNDİM. – KİMSEYİ YAKLAŞTIRMAZ YANINA O; İNANIYORUM. YİNE GÜNEŞ GÖZLÜĞÜNÜ TAKIYOR DEĞİL Mİ! ZAMAN ZAMAN DEĞİŞTİRİR DE ONLARI. ALMANLAR ONA, DİKKAT EDERSEN, KORKA KORKA BAKARLAR. – GÜNAYDIN! DEYİP DE ONU KIZDIRANLAR İKİ-ÜÇ KİŞİ O KADAR.

YİNE ÇENGELKÖY’E GELDİK SONUNDA, YUKARILARDA ELEKTRİĞİ VE SUYU OLMAYAN BİR ESKİ EV İŞTE. 14 NUMARALI GAZ LAMBASI IŞIĞI İYİDİR.

ONBİR ŞİİR VAR YENİ, AMA ADI “KULAMPARA ŞİİRLERİ”. HANGİ DERGİ YAYIMLAR BİLMİYORUM. İŞTE GIRGIRIMI GEÇİYORUM ANLIYACAĞIN. İKİ KAŞIK GİBİ İÇİÇE YATARLAR BİLİRSİN KULAMPARAYLA OĞLANI; HEM DE KETEN ASTARLI BİR HARİTANIN ÜZERİNDE (BEŞERİ COĞRAFYA!), YERE SERMİŞLER GALATASARAY LİSESİNDE BİR COĞRAFYA ÖĞRETMENİYLE ORTA İKİDE BİR ÇOCUK!

... BÖYLE BÖYLE. –YİNE KÜPLERE BİNECEKLER. İLKİ BU GÖNDERDİĞİM “BEYAZ” DERGİSİNDE ÇIKIYOR. [.....]

ROMANIN ÇIKAR ÇIKMAZ GÖNDERİVER OLUR MU?

EVDE MASA DA YOK, ONUN İÇİN BEN HEP “ÇINARLI KAHVE”DEYİM, DENİZ KIYISINDA, GİZLİ. YANİ FIRININ ARKASINDA. NE İYİ? ÇAĞIRMAYINCA KAHVECİ GELMİYOR. BÖYLECE HİÇ BİR ŞEY İÇMEDEN OTURABİLİYORSUN. KİTAPLARI ORADA OKUYORUM. İNŞALLAH BURASINI DA

BULMAZLAR DİYORUM AYDINLAR. ZATEN MASALAR VE SANDALYELER KIRIK DÖKÜK, ÇEVREDE DE ÇOK KEDİ VAR...

HAY ALLAH YAĞMUR SÜRÜYOR. OYSA ÖĞLEN MARCO BELLOCCHİO'NUN BİR FİLMİNE GİDECEĞİM SÖZDE.

(ARKADAŞI BERTO LUCCİ ALDI YÜRÜDÜ, AMA BİZİM BELLECCHİO ÖYLE KALA KALDI. AMA OLSUN BİZ GİDERİZ.)

ŞİMDİ DE YATAKTA YAZIYORUM HA. (BİMEN ŞEN DE EN İYİ BESTELERİNİ YATAKTA YATARAK BESTELERMİŞ, ERMENİ. –NURULLAH ATAÇ DA YAZILARINI YATAKTA YAZIYORDU AMA O OTURARAK BAĞDAŞ.–)

BİR GALATASARAY'DA "CUMHURİYET" MEYHANEMİZ VARDI, 3. SINIF. ŞİMDİ MODA OLDU, ONUN DA İÇİNE ETTİLER. BİZ DE KAÇTIK.

KÜRTLER, ANLADIĞIMCA, DEVLET OLARAK SORU SORMAK İSTİYORLAR ŞİMDİKİ TARİHTE.

SELAMLAR, SEVGİLER, HOÇCA KAL.

ECE AYHAN

(Dördüncü mektup aynı adresten aynı adrese yollanmış. 10 Haziran 1992'de yazılmış, aynı gün Çengelköy'den postalanmış.)

10 HAZ. 92

İST.

SEVGİLİ SEVGİ.

NE YAPALIM, OLUR BÖYLE ŞEYLER DİYELİM. SONUNDA KÖYE GÖÇÜYORUM İSTER İSTEMEZ. ORADA DA BİRŞEY, BİR BİNA FALAN YOK AMA. HİÇ DEĞİLSE KÖY YERİDİR FİLAN DİYORUM; BARINACAK BİR YER BULUNUR BELKİ.. NE OLACAK, NASIL OLUR DİYE YARIN KÖYE GİDİYORUM; BİR BAKACAĞIM.

ÇENGELKÖY'DEKİ EV YIKILACAK. ŞİMDİDEN ÇIKMAM İSTENİYOR ZATEN. DEMEK GAZ LAMBASIYLA YAŞAMAK BİLE OLMUYORMUŞ. EH, SAĞLIK DURUMUM DA PEK İYİ SAYILMAZ. ALMIŞ-YÜRÜMÜŞ DEDİKODULARIN DA BUNDA PAYI VAR TABİİ. (Kİ ÇOĞU DOĞRU DEĞİL AMA NE YAPACAKSIN.)

BUNLAR BELKİ AYRINTI. BENCE İNSANIN VARDIĞI SONUÇ ÖNEMLİ.

ALMANYA'DA BİR BURS OLANAĞI FİLAN OLMIYACAĞINI, ÇIKMIYACAĞINI SEZİYORDUM. ZATEN AKLA YATKIN BİR ŞEY OLSAYDI BANA YAZARDIN. BÖYLE ŞEYLER İÇİN AYRICA GÜZEL VE UZUN İLİŞKİLER GEREKİYORMUŞ.

NEYSE. DAHA GERÇEKÇİ DAVRANALIM. BİR DERİN 'DÜŞÜŞ'Ü KABULLENELİM. OLUR BÖYLE ŞEYLER DEYİŞİM BU YÜZDEN.

GÜNÜ BİRLİĞİNE BİR GİDİP-GELECEĞİM KÖYE, ECEABAT'IN YALOVA KÖYÜNE. BELKİ BİR GECE KALIRIM, HEMEN DÖNÜLMEZ ÇÜNKÜ. KAFADA BİR BAĞ EVİ FİLAN KURARDIM YA, ASLINDA O DA YOK BİLİYOR MUSUN? BENİMKİSİ ŞÖYLE BİR YOKLAMAK OLACAK. KISACASI BİR AÇMAZ SANKİ. SAĞA SOLA SAVRULUYORUM.

SENİN DE OLANAKLARIN SINIRLIDIR BİLİYORUM. OLURSA BANA BİRŞEY GÖNDEREBİLİRSEN SEVİNECEĞİM. KÖYE GİDECEK PARAYI DAHA BULMADIM DOĞRUSU. DURUM HİÇ DEĞİLSE SAĞLAM OLSUN DİYE, DEFTERİMDEKİ BERLİN ADRESİNE DE YAZIYORUM.[12] BENİM KUSURUMA BAKMA SEN.

SELAMLARIMI, EN İYİ DİLEKLERİMİ GÖNDERİYORUM SANA. HOŞÇA KAL SEVGİ.

ECE AYHAN

(Beşinci mektupta gönderenin adresi yok. Ama Beylerbeyi'nden 11 Mart 1994'te postalanmış.)

E. SEVGİ ÖZDAMAR

Chez YERASİMOS

51 rue de la Glaciére

75013 PARİS

FRANSA

11 MART 94-İST.

SEVGİLİ 'EMİNE' SEVGİ!

PARİS'TEN GÖNDERDİĞİN KARTPOSTALI 'SİDİKLİ TOPRAKLAR'DAN ALDIM. DOĞALLIKLA SULTANTEPE KİRALARINI DA! HER ŞEY İÇİN SANA SAĞOL DİYORUM.

BAYRAM İÇİN İSTANBUL'A GEÇTİM İŞTE. ŞİMDİLİK ADINI 'SIKI FUHUŞ' KOYDUĞUM (BANA GÖRE) MODERN BİR ROMANA ÇALIŞIYORUM ANLIYACAĞIN. İLK ROMANIM OLACAK BU. ELEŞTİRMENLER GALİBA BUNA DA PEK YÜZ VERMİYECEKLER. NE YAPALIM? EH ARTIK 63 YAŞIMIZI SÜRDÜRÜYORUZ.

LAPSEKİ'DE BİR BAĞEVİ BULDUM. (LAPSEKİ, BİLİYORSUN, PRİAPOS'UN LİMANI. HANİ ADAMIN MALAFATI KENDİ BOYUNDAN BÜYÜKTÜR ANNESİ BU YÜZDEN UTANIRMIŞ FİLAN. YANİ ÇANAKKALELİ MELAHAT'LA KARŞI KARŞIYA.)

ONARINCA İŞTE O BAĞEVİNE SIĞINACAĞIM. HİÇ OLMAZSA KİRA DERDİ KALMAYACAK. GELİBOLU'DA İŞ BANKASINDA BİR HESAP AÇTIRDIM. GELİBOLU İLE LAPSEKİ KARŞI KARŞIYADIR. İKİSİ ARASINDA ARABA VAPURU GELİP GİDİYOR.

BİR ŞEY GÖNDERİRSEN ARTIK BUNDAN BÖYLE GELİBOLU'DAKİ HESABIMA GÖNDERİRSİN. 258053-Ece Ayhan Çağlar. YALNIZ SENDEN BİR DİLEĞİM VAR: ŞİMDİ SEN TİYATRODA ÇALIŞIYORSUN, PARAN YOKTUR DEMEKTİR BU. KENDİNİ HİÇ ZORLAMA OLUR MU? OLURSA OLUR, OLMAZSA OLMAZ!

O BAĞEVİNDE CAM ÇERÇEVE YOK AMA ÖNÜMÜZ BAHAR, SONRA DA YAZ AYLARI. EN KISA ZAMANDA LAPSEKİ'YE (YANİ PRİAPOS'A) YERLEŞECEĞİM. YİNE GAZLAMBASIYLA YAŞIYACAĞIZ AMA ARTIK GÜNLER UZUYOR, ROMANIMA ÇALIŞABİLİRİM RAHAT RAHAT.

Stefanos Yerasimos'un Paris'teki evinde, yemek masasında...

YERASİMOS'A SELAMLARIMI SÖYLERSİN. HİÇ DEĞİLSE KIZ KARDEŞİ MARİAN'I TANIYORUM İŞTE. NEYSE YAZAR OLARAK BEĞENDİĞİM BİR İNSANDIR YERASİMOS.[13] EN SON PONTUS'LA İLGİLİ ÇALIŞMASINI OKUMUŞTUM. (VE ACABA –İTALYANCA ELBET– 'TROBZON'UNU YİTİRMENİN AKLINI KAÇIRMAK ANLAMINA GELDİĞİNİ DE BİLİYOR MU DİYE DÜŞÜNMÜŞTÜM.)

SANA BİR SORU: – ALİ, MARİAN'LA YİNE BİRLİKTE Mİ?

SANA KUCAK DOLUSU SEVGİLER SEVGİ. HOŞÇA KALASIN.

ECE AYHAN

(Altıncı mektup Çanakkale'de, 1 Şubat'ta yazılmış ve 4 Şubat'ta Düsseldorf'taki eski adresime gönderilmiş.)[14]

Ece Deniz

P.K. 38

Çanakkale

1 Şubat 95-Çanakkale

Sevgili Sevgiciğim,

Geçenlerde Cumhuriyet gazetesinde Memet Fuat'ın seninle ilgili yazısını okudum. Başarılarına çok sevindim Ve o günleri hatırladım. Hem güzel hem ilginç günlerdi, koşturup duruyorduk.

Onat'ın başına gelen felakete kahroldum. Herşey, çekişme filan yaşarken olur. Sonra ben 'rümun şuarasından' değilim. Şairlik onların olsun!

Artık 64 yaşına bastık. Nice acılar çektik. Tek böbrekle yaşıyorum şimdi. Kalp iyice büyümüş, güm! güm! göğüs kafesini zorluyor. Bir tek sol kulakla duyuyordum, o da ağırlaştı. Şimdi de sağ dikili göz kanlandı, kan oturan göz çok acıyor. Terslikler arka arkaya geliyor! (Geçen yaz iki ameliyat geçirdim, kulak kepçesinde büyüyen bir kanser uru ('iyi huyluymuş') her

nasılsa ve arkasından safra kesesi ameliyatı. Yani vartalar bende gırla! Öyle ama sıfırı da her anlamda tükettik. Kalakaldık mı?

Morötesi Requiem adlı küçük bir roman yazıyordum. (Alt adı 'Sıkı Fuhuş'.) O da kaldı ister istemez. Ağzı bozuk bir minyatür gibi!

Ben, her anlamda kendi kendimi yıkmakla uğraşırken, senin yazarlığının gerçekten yükselmesi hem iyi hem güzel! Almancayı incelikle ve ayrıntılarıyla kullanıyorsun sanıyorum.

Bende ayrıca yürüme zorluğu da çıktı. Kitap, vesaire gönderirsen dayımın oğlunun adına ve adresine gönderiver olur mu? Ben sokağa çıkamıyorum. Ancak zorunlu olursa hastahaneye o kadar, o da yardımla ve bastonla. "Ece Deniz, P.K. 38 Çanakkale"

Mektuplarını bile bu ada ve bu adrese gönderiver. Mutlaka. Yoksa alamam.

Sana en iyi dileklerimi gönderiyorum. Bunu yazmak bile işkence oldu bana. Ama helal olsun!

ECE AYHAN

(Yedinci mektupta gönderilen adres yok. Çanakkale'de, 26 Şubat 1995'te yazılmış, 27 Şubat'ta postaya verilmiş.)

26 Şubat 95-Çanakkale

Sevgili Sevgi,

Telefon haberini aldım. Mektubun daha gelmedi. Uzun yazamıyorum. Aksilikler, aksaklıklar, terslikler ve hastalıklar, v.s. İşte bunlarla boğuşuyoruz. Çanakkale'den hiçbir yere ayrılamam. Zaten başka gidicek yer de yok.

Benimki tam bir düşüş işte. Düşüş işte böylesi olur. Sokağa düşmemeye çalışıyorum açıkçası. –Böyle bir yakın olasılık da var çünkü. Yapacak edecek bir şeyim de yok. Ne yaparsın, ne yapalım?

Yeğen Ece Deniz elim-kolum oldu. Sokağa hiç çıkamıyorum. Sürekli yatıyorum. Artık yemek de yapamıyorum. Yaparsam da binbir güçlükle

ancak çorba yapıyorum. Artık 64 yaşına geldik ama gören 70 sanır.

Benim iyi kızım, benim güzel kızım sana selamlarımı, sevgilerimi gönderiyorum, gönderebiliyorum.

Amerika'daki, İspanya'daki başarılarına seviniyorum. (Memet Fuat'ın yazısında okudum). Yolunda yürümen ne güzel şey. Helal olsun sana.

Bitiriyorum. Hoşça kal Sevgi.

(Mektubunu alınca yine yazarım. Galiba İş Bankası yoluyla para da göndermişsin. İnşallah dayımın oğlu Ece Deniz adına göndermişsindir. Çünkü benim sokağa çıkmam acı çekmem demek oluyor.)

ECE AYHAN

not: Yine de Yapı Kredi Bankasındaki hesap no'mu yazayım. 11750-9 Ece Ayhan Çağlar. Bankamatik var, kartla yeğen çekebiliyor. (Belki Türkiye'ye gelirsin diye yazıyorum. Sözgelimi yaz ayları.)

not: Umudum yok ama Kültür Bakanlığına baş vuracağım. Hiç değilse evimin her ay kirası ödensin diye. Sefalet, açlık filan olsun da sokakta kalmıyayım.

Memet Fuat'ın Cumhuriyet'te yayımlanan söz konusu yazısı:

> Goytisolo'nun Seçimi
>
> MEMET FUAT
>
> Goytisolo'nun adını ilk Onat Kutlar'dan duymuştum. Bir yazısını çevirip, yanılmıyorsam, A Dergisi'nde yayımlamıştı. Konusu neydi anımsamıyorum, ama çok sevmiştik o yazıyı.
>
> Sonra bu ünlü İspanyol yazarı birkaç kez Türkiye'ye de geldi.
>
> Yapıtları dilimize çevrildi mi?
>
> Sanırım yalnızca Metis Yayınları arasında seçme yazılarından oluşan bir kitabı yayımlandı: Yeryüzünde Bir Sürgün.
>
> Goytisolo'nun adını ne zaman duysam Onat Kutlar gelir aklıma. Bundan böyle bir de Emine Sevgi gelecek.
>
> Emine Sevgi Özdamar...

Siz onu Hayat Bir Kervansaray adlı romanından tanıyor olabilirsiniz, ben ilk gençliğinden konservatuvar yıllarından tanıyorum.

Emine Sevgi, De Yayınevi’ne sık sık uğrayan çılgın bir tiyatro öğrencisiydi. Bütün sanatlara, bu arada yazına da ilgi duyardı, ama tiyatro her şeyin üstündeydi. O zamanlar adı yalnızca Sevgi Özdamar’dı. Kafakâğıdının bir köşesinde Emine de var mıydı, bilmiyorum. Nereden çıkardıysa, Ece Ayhan tutturdu, “Senin adını Emine Sevgi yapalım” diye.

Sevgi kahkahaları atardı:

– Ne güzel, Ümmü Gülsüm gibi... Biraz daha kilo almalıyım.

Ece Ayhan sevgisiyle İsviçre, Operatör Dr. Gazi Yaşargil’in kliniği falan filan derken, yıllar geçti... Sonunda çılgın tiyatro öğrencisi Almanya yolunu tutan işçilerimizin arasına katıldı.

Doğru Brecht’in tiyatrosu Berliner Ensemble’a...

Aklına estikçe birkaç satır yazıyor, el ilanları, afişler, yaptığı işleri eleştiren gazete yazılarının fotokopilerini gönderiyordu. Derken bir oyun yazdı.

Sonra 1990’da Mutterzunge diye Almanca bir kitap. Birbirine bağlı dört öykü ya da anlatı.

Arkasından gene Almanca bir roman: Das Leben ist Eine Karawanserei hat zwei Türen aus einer kamm ich rein aus der anderen ging ich raus. Bu yapıta Almanya’nın saygın ödüllerinden biri, 1991 Ingeborg Bachmann Ödülü verildi.

Derken baktım Emine Sevgi Özdamar İstanbul’da... Harıl harıl romanının çevirisini gözden geçiriyor: Hayat Bir Kervansaray (Varlık Yayınları).

– Ne oldu, tiyatroculuk bitti mi?

– Biter mi, bunlar yan işler!:

Arkasından ABD’den bir fotokopi: Emine Sevgi Özdamar’ın ilk kitabı Mother Tongue adıyla İngilizceye çevrilip yayımlanmış, Publisher’s Weekly Magazine’in seçtiği 1994’ün en iyi yirmi beş anlatı kitabı arasına girmiş.

İspanya’dan bir fotokopi: Hayat Bir Kervansaray İspanyolcaya çevrilmiş. El Mundo’da Juan Goytisolo’nun bir yazısı.

Neler diyor acaba?

“Laimaginacion extaordinario”, “realismo magico”, “inventiva lingüistica”, “verbo poetico”, “la ironia “ gibi İspanyolca sözler.

[Yazı devam ediyor.]

(Sekizinci mektup ECE DENİZ, YALI HAN, SAAT KULESİ, ÇANAKKALE adresinden yollanmış.)[15]

EMİNE SEVGİ ÖZDAMAR

100 BLEECKERSTREET

APT. 7 E

NEW YORK

NY 10012

U. S. A.

AMERİKA

11 EKİM 95

ÇANAKKÖY

SEVGİLİ SEVGİ'CİĞİM,

NEW YORK'TA OLUŞUN GÜZEL. BUGÜN GAZETEDE AKDENİZ FESTİVALİNE KATILACAĞINI OKUDUM. (BAKIYORUM HEP GAZETELERDE ŞU YA DA BU BİÇİMDE ADIN GEÇİYOR. MEMET FUAT'IN O GÜZEL YAZISINI DA OKUMUŞTUM CUMHURİYET'TE. YAZARLIKTA AT BAŞI GİTTİĞİNE SEVİNİYORUM, SEVİNİRİM.)

BEN BİRAZ DAHA İYİYİM. İKİNCİ BİR ROMAN İÇİN NOTLAR TUTUYORUM. AYIKIRAN ADI 'MELANET'. BİR YUNANLI BÖYLE SÖYLÜYOR: "İKİ MİLLET, BAK 'MELANET'TE BİRLEŞİRLER, BİRLEŞMİŞLERDİR." (İLK ROMAN NOTLARIM 'MORÖTESİ REQUİEM' 'YA DA SIKI FUHUŞ' EKSPRESS GAZETESİNDE TEFRİKA EDİLMİŞTİ.)

BİR DE 'ÇANAKKALE MEKTUPLARI' HAZIRLIYORUM KÖR TOPAL VE AĞIR AKSAK.

ELLERDE, AYAKLARDA KİREÇLENME OLMUŞ, KALP ÇOK BÜYÜMÜŞ FİLAN. İŞTE DİKKAT EDİYORUM ANLIYACAĞIN.

UZUN YAZAMIYACAĞIM. ZATEN EL YAZIM DA KARGACIK BURGACIK.

GÖZLERİNDEN ÖPÜYORUM.

ECE AYHAN

(Dokuzuncu mektup yine Çanakkale'den Amerika'ya yollanmış. 20 Kasım 1995'te yazılmış ve 21 Kasım'da da postaya verilmiş.)[16]

20 KASIM 95

ÇANAKKÖY

SEVGİLİ SEVGİ,

EVDEN BİR YERE KIPIRDIYAMIYORUM. (ONUN İÇİN, BUNDAN BÖYLE, MEKTUPLARINI VESAİREYİ HEP “ECE DENİZ” ADINA GÖNDERİRSİN –YALI HAN, SAAT KULESİ ÇANAKKALE– ADRESİ.)

ŞİMDİLİK, TARİHTE BİR YOLCULUK YAPIYORUM, “YAŞASIN KÖTÜLÜK” ADINI KOYDUĞUM BİR ANLATI İÇİN NOTLAR TUTUYORUM. ZÜRİH’TE, GÖLE BAKAN BURGHÖLZLİ KLİNİĞİNDEYİM. DR. FREUD’LA YAZIŞIYORUM, DAHA PROFESÖR BİLE OLMAMIŞ. JUNG’LA KARISI ORTA KATTA KOMŞUM.

ERASMUS’UN “UNUMQUEQUE MOVE LAPİDEM, UMAİA EXPERİRE, NİHİL İHTENTATUM RELİNQUE” LAFINI İLKE BİLEREK.

(Her taşı yerinden oynat, her şeyi dene, hiçbir amaçtan vazgeçme.)

İNSAN RUHUNUN, BİR DE, KÖTÜLÜKLE (DAEMON) SINANMASI GERÇEK İNSAN YARATIĞI GERÇEĞİNE YENİ BİR BOYUT YA DA ATILIM GETİRMEZ Mİ DİYE DÜŞÜNÜYORUM.

GERÇİ HEIDEGGER’İN DEDİĞİ GİBİ “İNSANOĞLU, BU DÜNYAYI, DÜŞÜNCE YOLUYLA, VE TÜMLÜĞÜ İÇİNDE KUŞATABİLECEK VE DERİNLEMESİNE BİR GÖRÜŞE SAHİP OLABİLECEK TARZDA YARATILMAMIŞ” OLABİLİR. AMA BEN İNSANI BU AÇIDAN DA KURCALAYACAĞIM.

?MELANET YA DA AĞIRBAŞLI BİR YARAK’IN ANLATTIKLARIDIR’, ANLATISI NOTLARINI DA AYRI BİR DEFTERDE TUTUYORUM

SANA SELAMLAR, SEVGİLER.

ECE AYHAN

(Onuncu mektup Çanakkale'de 16 Ocak 1997'de yazılmış, 17 Ocak'ta postaya verilmiş. Adres değişmiş, şöyle: E. A. ÇAĞLAR, BİRLİK APT. ZÜBEYDE HANIM Sk. 31/1 HASTANEBAYIRI-ÇANAKKALE. Mektup Düsseldorf'taki adresime yollanmış.)

EMİNE SEVGİ ÖZDAMAR

FÜRSTENWALL 163

40215 DÜSSELDORF

ALMANYA

16 OCAK 97-ÇANAKKÖY

SEVGİLİ EMİNE SEVGİ,

SONUNDA ŞEYTAN BACAĞINI KIRDIM VE SANA YAZIYORUM.

YENİ BİR YERE TAŞINDIM, TELEFON AYNI, ÇALIŞIYOR, PARAZİT FALAN DA YOK. 0286. 212 85 89

BİLDİĞİN GİBİ YAŞASIN KÖTÜLÜK VE ÖTESİ ANLATISINI YAZMAYI SÜRDÜRÜYORUM İŞTE.

İLK ROMANIM OLACAK MORÖTESİ REQUİEM, YAPI KREDİ YAYINLARINDA 3-4 AY SONRA ÇIKIYOR.

VE (KADERE BAK!) AMERİKA'DA ÇİÇEK ÇOCUKLARIN, HİPPİLERİN YAYINEVİ OLAN BİR YAYINEVİNDE 2 AY İÇİNDE DE BİR ŞİİR KİTABIM ÇIKIYOR. SUN AND MOON PRESS.

TARİHE, GİDEREK DAHA FAZLA BAKIYORUM. SÖZGELİMİ!; OSMANLI TARİHİNDE KABAKÇI MUSTAFA'NIN PATRONA HALİL'İN, ALİ SÜAVİ'NİN KAZANMASINI İSTERDİM. HİÇ DEĞİLSE SİVİL İNSAN BUNLAR...

VE BELKİ DE, OSMANLI İMPARATORLUĞU, BİZANS'TA BİR SÜLALE DEĞİŞİKLİĞİDİR TEMELDE. [.....]

SELAMLAR, SEVGİLER. BANA TELEFON EDEBİLİRSİN, HOŞÇA KAL.

ECE AYHAN

(On birinci mektubun zarfını kaybetmişim. Bu mektup yukarıdakinden bir gün sonra yazılmış.)

17 OCAK 97

ÇANAKKÖY

SEVGİLİ EMİNE SEVGİ.

GALİBA BU VARTALARI DA BİRAZ ATLATIYORUZ. YANİ SONUNDA SANA YAZABİLİYORUM.

İŞTE YAŞASIN KÖTÜLÜK VE ÖTESİ’Nİ YAZMAYI SÜRDÜRÜYORUM ANLAYACAĞIN.

YAPI KREDİ’DE 2 AY SONRA İLK ROMANIM MORÖTESİ REQUİEM ÇIKIYOR. AMERİKA’DA DA İLK ŞİİR KİTABIM 2 AY İÇİNDE..

BİR RASTLANTIYLA 1952’LERDE YAZILMIŞ 5 ŞİİRİMİ BULDUM. ŞİMDİ ELİMDE.

TARİHİ KURCALAMAYI SEVİYORUM.

(SÖZGELİMİ, BELKİ DE OSMANLI İMPARATORLUĞU BİZANS’TA BİR SÜLALE DEĞİŞİMİYDİ.)

OSMANLI TARİHİNDE KABAKÇI MUSTAFA, PATRONA HALİL, ALİ SÜAVİ KAZANSAYDI DAHA İYİ OLMAZ MIYDI? HEPSİ DE SİVİL ÇÜNKÜ VE DÜZHALKTAN.

DİNDARLAR ATATÜRK’E BELKİ DE BİR LUTHER OLDUĞU İÇİN KIZIYORLAR. (YANİ SELANİKLİ LUTHER!)

[.....]

İŞTE BÖYLE. TELEFONUM ÇALIŞIYOR, PARAZİT DE YOK. 0286. 21 28 589

SANA SELAMLAR, SEVGİLER GÖNDERİYORUM.

BİRLİK APT.

ZÜBAYDEHANIM SK. 31

DAİRE 1

HASTANEBAYIRI

ÇANAKKALE

ECE AYHAN

(On ikinci mektubun gönderildiği ve yollandığı adres aynı. Mektup, 27 Ocak 1997'de yazılmış ve aynı gün postaya verilmiş.)

27 Ocak 97

ÇANAKKÖY

SEVGİLİ EMİNE SEVGİ,

BU SANA HAFTA İÇİNDE YAZDIĞIM 2. MEKTUP.

(SENİN ADININ GEÇTİĞİ 'AYNALI DENEMELER' VE 'DİP YAZILAR' KİTAPLARIMI EDİN OLUR MU? İKİSİ DE YAPI KREDİ'DE ÇIKTI.)

(MARTTA ÇIKACAK 'ŞİİRİN BİR ALTIN ÇAĞI'NIN 2. BASKISINA EKLEDİĞİM YAZILARDA DA HEP ADINI ANIYORUM, GÜZEL KIZIM BENİM.)

MORÖTESİ REQUİEM ROMANIM DA MARTTA ÇIKIYOR YİNE YAPI KREDİ'DE.

YAZDIĞIM VE SÖYLEDİĞİM GİBİ 2. ROMANIM YAŞASIN KÖTÜLÜK VE ÖTESİ'Nİ YAZMAYI SÜRDÜRÜYORUM.

1952'DE YAZDIĞIM 3-4 UZUN ŞİİRİMİ DE BULDUM BİR LİSE ARKADAŞIMDA..

GÜZELİM NAHİT HANIMLA YAZIŞIYORUM ARTIK. ('NAHİT' 'AFRODİT' DEMEKTİR.)

ÖZAY HANIMLA DA TELEFONLAŞIYORUZ VE YAZIŞIYORUZ. (BENİM TELEFON ÇALIŞIYOR VE DE, ARTIK PARAZİT YOK. UNUTMA HEP GECELERİ TELEFON ET; ÖZELLİKLE 21'DEN SONRA. 0286. 21 28 589)

ÇIKACAK BİR DERGİDE SENİN ADINI ANIYORUM VE SEMRA'NIN. ('ARKADAŞ' FİLMİ DOLAYISIYLA). (DERGİNİN ADI LUDİNGİRRA, OĞLAK YAYINLARINDAN İLK SAYISI MARTTA ÇIKACAK. SÜMERLİ LUDİNGİRRA BİLİNEN İLK ŞAİR.

SEVGİLER, SELAMLAR, SENİ KUCAKLARIM SEVGİ.

ECE AYHAN

(On üçüncü mektupta Çanakkale’deki adresi yine değişmiş. E. A. ÇAĞLAR, YALI HAN, ÇANAKKALE yazıyor zarfın üstünde. Benim Düsseldorf’taki adresim ise aynı. Mektup 19 Şubat 1997’de yazılmış ve aynı gün postalanmış. Bu, Ece’nin kendi el yazısıyla bana yazdığı son mektup.)

19 ŞUBAT 97

ÇANAKKÖY

Sevgili Emine Sevgi,

Bir türlü karşılaşamıyoruz telefonda. Geceleri saat 22'den sonra telefon edersen mutlaka çıkarım. Aynı apartımandaki ya da yakındaki arkadaşlara gidiyorum. Asansör olursa. Hareket etme olanaklarım sınırlı. Sonra bana telefon numaranı da bildir ya da yeğene. (Nasıl çevrileceğini de ayrıntısıyla anlatıver lütfen).

Çeşitli yazılarda senin adını kullanıyorum. Ali ya da Semra benim yazıların çıktığı dergileri görmeyebilir. Ama o yazıları kitaplarıma alıyorum: Galiba YKY'den haberleri yok. Olur böyle şeyler.

Yalnız, bari iki şeyi ediniver. LUDİNGİRRA adlı bir dergi çıkacak yakında, onbeş gün sonra filan. Orada "ESAS DURUŞ, MÜLKÜN TEMELİDİR" başlıklı bir yazım olacak. Bohtan'ın devlet olarak da soru sormak istediğinden de söz ediyorum. Belki bilmezsin, şimdiki adı Botan'dır. Hem bir bölgenin hem bir ırmağın adıdır. Tarihte bu adla ve böyle geçiyor.

Sonra, ÜTOPİYA adlı bir dergiyi de ediniver. Küçük bir konuşmam var o dergide soru-yanıt biçiminde.

Çanakkaleli Melahat'in 3. genişletilmiş baskısı çıkıyor 2 ay içinde. Her halde YKY'de Morötesi Requiem de çıkar yine 2 ay içinde. Amerika'daki kitabı bilmiyorum..

Yaşasın Kötülük ve Ötesi anlatısını yazmayı sürdürüyorum. Melanet'i ise vakit buldukça.

Memet Fuat pek iyi değilmiş galiba. Sıkı ve güzel yazılarını kesti.

Orta okur Fethi Naci'nin Yeni Yüzyıl gazetesindeki yazıları da idare eder.

Hükümetteki partilere muhalefet giderek artıyor. Hele her akşam ışık söndürme olayı Çanakkale'de de giderek yaygınlaşıyor büyüyor.

Genç şairlerden Yücelay Sal, Ali Emir Yağan, Orhan Alkaya, Haydar Ergülen, Enis Batur... benim ilgimi çekiyor. Sina Akyol, Yıldırım Türker

de.

(Bence sıkı şair Ergin Günçe –1983’te uçak kazasında öldü– bizim Mülkiye’de “31 çekerken el değiştirirsen başkasının eline veriyormuşsun gibi olur” derdi. Yani 31 alanında uzmandı. Şiirleri, şiirlerindeki çocuksuluk sahici sahicilikti bence. (Ülkü Tamer’inki çizgi film duyarlığında bir çocuksuluktu.)

Şimdi NIETZCHE’NİN MÜZİK ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİ kitabını okuyorum. Bir yandan da elimde GÖZ VE TİN’i var Merlaeu-Ponty’nin. Ve Hacı Manuil, BEYKOZ’DA NELER OLDU? Thrassos Kastanakis’in. İstanbul’da doğmuş T. Kastanakis, 1967’de de Paris’te ölmüş. Roman çok hoşuma gitti.

Genç romancılardan Nihat Genç, Orhan Pamuk, Latife Tekin, Metin Kaçan ilgimi çekiyor. (M. Kaçan’ın Ağır Romanı’nı okumuş muydun? N. Genç’in de Dün Korkusu.)

Olup bitenleri, siyasayla toplumsal olayları ve edebiyatı olabildiğince izliyorum. Olanaklarım kısıtlı da olsa izliyorum.

İnşallah bu vartayı da atlatırız. Bir buçuk yıl önce (yine iyi huyluymuş) 2 deri kanseri vartasını ve safra kesesi ameliyatını atlattım. Prostat ameliyatını ise 4-5 yıl önce oldum. Şimdi kalple uğraşıyoruz işte. Yine de zihinde hiçbir şey yok. Biliyor musun ben yıllar önce menenjit de geçirdim, 1976’da. Tek böbrekle kalışım ise önemsiz, idare ediyoruz.

Atatürk’e Luther olduğu için kızıyorlar galiba Refahçılar, İslamcılar. Geçenlerde Sosyal Sigortalar Hastanesine gittim gut ve de mantar rahatsızlıkları için. Hiç sıkmabaş ya da türbanlı kadın ve sakallı erkek yoktu, ilginçtir. Hepsi işçi yani düzhalk. SSK Hastanesi yüksekte, oradan karşıda Ece Ovası ve Akbaş (tarihsel adı Sestos, Hero’nun yeri, hani Leandros’un sevgilisi; annemin Yalova köyü sınırları içinde). Bütün yaz aylarında benim yalınayak çocukluğum orada Ece Ovasında, Yalova köyünde, Akbaş’da geçti, Akbaş’da sivil olarak denize girerdik. Hero-Leandros efsanesi üzerine Marlow’un, Lord Byron’un, Latin şairi Musaios’un şiirleri var.

– Akhilleus’un tavlasında Leandros adlı bir at oluşu benim ilgimi çekti–. Sestos’daki ‘kötü adam’ı ise benim şiirde ‘ibne’ yaptım. Hero o at ile

sevişirken zeytin ağacının üstünden, yutkunarak tabii, onları seyreder, “Ah, at Hero’yu değil de beni yapsa!” diyerek. Çok Eski Adıyla’dırda var benim bu şiir, Hero ile At adıyla. Düşünmüştüm insanlar hayvanları [.....] da, hayvanlar neden insanları [.....]. Ve “Tarihler iki türün de aşklarını taşır” demiştim. Ecebaba dediğim Yalova köyündeki adam “kız burada kalsın” der.

Kargacık burgacık yazıma aldırma.

Sevgiler, selamlar gönderiyorum sana.

Not: Türkiye’ye gelirsen bana kitap yolla e mi?

ECE AYHAN

(On dördüncü ve sonuncu mektup. 24 Kasım 1998’de yazdırılmış ve 25 Kasım’da da postaya verilmiş bu mektuptaki gönderenin adresi yine değişmiş.)

Ece Ayhan Çağlar

Zübeyde Hanım Sok.

31/1 Cevatpaşa Mah.

Çanakkale

24 Kasım 1998

Çanakköy

Sevgili Sevgi,

(Bu mektubu bir arkadaşa yazdırıyorum.)

Yeni bir kitabın çıkmış. Ona
bakıyordum. Senden sıkı yazar olarak söz ediyorum. Rastlantı: Birden bire senin mektubun geldi. Sevindim. Telefonda sesini duyunca da sevinmiştim. Sağolasın.

Arada sırada Tanju Kurtarel’le de görüşüyoruz telefonda. Kimi zaman geçerken uğruyorlar da. Senin gibi o da hakikatli çıktı.

Eh, sıkı şiirlerle uğraşıyoruz işte.

Burada olsaydın bana yemek yapardın. Ne yapalım.

Yeni çıkan kitabımın adı Sivil Denemeler Kara. Artık sen edinirsin. Bir önceki Aynalı Denemeleri de ediniver lütfen.

Elbet seninle birlikte yaşamak isterdim. Seni çok özlüyorum, arkadaşlığını, dostluğunu. Senin sıkı bir yazar oluşuna da seviniyorum.

Arada sırada telefonla beni yokla.

Selamlar, sevgiler hoşça kal.

ECE AYHAN[17]

DİPNOTLAR

[1] Çengelköy

[2] Yeni Osmanlılar Tarihi, Ebuzziya Tevfik (Yay. Haz. Şemseddin Kutlu), İstanbul 1973.

[3] “Torpil”: Dönemin Başbakanı Bülent Ecevit.

[4] Mehmet: Ece’nin sevdiği oğlan.

[5] Kalender: Boğaz vapurunun adı.

[6] Can Yücel, eşi Güler Yücel ve çocukları.

[7] Ece Ayhan’ın annesi Ayşe Hanım.

[8] Gazi Yaşargil’in asistanı.

[9] “Ece yarın ameliyat edilecek.”

[10] Blödsinn: Saçmalık.

[11] Buradaki “Çanakkaleli Melahat”, Berlin’deki berduş kadın.

[12] Ece’nin, Berlin’e gönderdiğini yazdığı mektup elime geçmedi.

[13] Yerasimos, 2005’te kaybettiğimiz değerli, çok özel insan Stefanos Yerasimos’tur. Kız kardeşinin adı Marianna’dir. –Ece Ayhan adını Marian, diye yazıyor.– Abim Ali’nin eşidir. Paris’te tiyatroda oynarken, Yerasimos’larda otururdum. O yıl Çehov’un Üç Kızkardeş oyununda, Sarah Bernhard’ın tiyatrosu, Teater de la Ville’de oynuyordum.

[14] Ece’nin yolladığı mektup zarfının arkasına bir telefon numarası kaydetmişim. Telefon numarası komşusu pastaneye ait: 0090 286 217 45 46. Bu pastaneye çok sık telefon ederdim. Oradaki çalışanlar Ece’yi çağırırlardı.

[15] Mektubun yanına ECE DENİZ, YALI HAN, TELEFON 286. 21 711 74 notunu da düşmüş. New York Üniversitesiyle Darmstadt Literatur

Fonu’nun verdiği ortak bir ödül nedeniyle Amerika’da bulunuyordum. New York’ta 4 ay kaldım.

[16] Sayfanın kenarına şu telefon numarasını yazmış: YALI HAN TEL: 0286. 21 711 74. Bu telefon numarasına çok sık telefon ettim. Ece’yi orada hiç yakalayamadım. Burası kahve ve handı. Burayı işletenler ve müşteriler Ece’yi çok seviyorlardı. Ama Ece’nin yeğeniyle kaldığı ev Yalı Han’a kapı komşu değildi.

[17] İmzayı kendisi atmış.